

Ola, chámome
e

Son de
e

e agora estudo

Resumo gramatical

Procesos de formación de palabras

Derivación

- A derivación consiste na creación de novas palabras a través da colocación de afixos nunha base. Pode ser por prefixación (cando o afixo se coloca antes da raíz) ou por sufixación (cando o afixo se coloca detrás da raíz). Estes afixos denomínanse, respectivamente, prefixo e sufixo.

Prefixación

- Os prefixos poden pasarlles ás bases os máis variados significados. Xeralmente a nova palabra pertence á mesma clase gramatical da base. Os máis frecuentes son os seguintes:

- negación, carencia, privación, ausencia: **indecisión**, **incapaz**, **incumplir**, **amoral** **disimetría**, **deformar**...
- simultaneidade, compañía, unión: **coautoría**, **coexistente**, **sincronizar**...
- contrariedade, oposición: **contraataque**, **contradecir**, **reaccionar**, **antinatural**...
- (movemento para) fóra de: **excomuñón**, **exclamar**...
- exterioridade, intensidade elevada: **extraversión**, **extrafino**...
- por riba de, superioridade, intensidade elevada: **hipermercado**, **hipersensible**, **sobrevoo**, **sobrepoñer**...
- posición intermedia, participación conxunta: **interlingua**, **interurbano**...
- posterioridade: **posparto**, **posverbal**, **posdatar**...
- anterioridade: **preescolar**, **predecir**...
- repetición: **reconto**, **readaptable**, **refacer**...
- posición inferior ou secundaria: **subclase**, **subtitular**...

Sufixación

- É o proceso máis común de formación de palabras e, ao contrario da prefixación, a palabra creada por este modo pode ter unha categoría gramatical distinta da que lle serviu de base. Os sufixos máis frecuentes son:

Substantivos e adxectivos derivados de verbos

- ado/-ada/-ido/-ida**: aglomerado, partida, saída, resultado, chamada...
- axe**: reciclaxe, hospedaxe, almacenaxe, aterraxe, abordaxe, drenaxe...
- ble**: abarcable, apetecible, adquirible...
- ción/-cción/-sión/-zón/-ión**: elaboración, actuación, redución, redacción, revisión, doazón, opinión...
- deiro/a**: duradeiro, sabedeiro, faladeiro, regadeira, fiadeiro...
- doiro/a**: pagadoiro, abrigadoiro, sumidoiro, apartadoiro, vertedoiro...
- dor/-dora**: falador, vendedor, cumpridor, secadora, produto-ra, abridor...
- dura/-tura**: roedura, mordedura, cecedura, apertura...
- ivo/a**: consultivo, impulsivo, abusivo...
- mento**: nomeamento, ofrecemento, impedimento...
- ncia/-nza**: militancia, asistencia, doenza...
- ón/-ona**: abusón, respondón, chorón, durmiñón...
- or/ora**: revisor, clamor, fervor, delator...
- tivo/a**: narrativo, cualificativo, negativo, estimativa, tentativa...
- torio/a**: satisfactorio, circulatorio, reformatorio, dormitorio...
- tura**: lexislatura, abreviatura...
- ura**: fervura, untura...

ATENCIÓN

Os substantivos terminados cos sufixos **-axe**, **-ción/-cción/-sión/-zón/-ión**, **-ez/-eza**, **-idade/-edade**, **-ura**, **dura/-tura** e **-uxe** son femininos: **a hospedaxe**, **a sección**, **a doazón**, **a timidez**, **a acuosidade**, **a dozura**, **a lanuxe**...

– Nalgúns casos, a raíz do verbo sofre cambios:

disolver/a disolución	pedir/a petición
inscribir/a inscripción	elixir/a elección

Substantivos e adxectivos derivados doutros substantivos e adxectivos

- al/-ar**: floral, fenomenal, xenial, mortal, bestial, espectacular...
- án/-á**, **-ana**: livián, aldeán, compostelá, ourensá...
- ario/a**, **-itario/a**: utilitario, falsario...
- axe**: follaxe, ancoraxe, bandidaxe, linguaxe, plumaxe, estiaxe, barcaxe, equipaxe...
- eiro/a**: careiro, neneiro, obreiro, pasteiro, pataqueiro, agasalleiro, aduaneiro...
- aría** (**-ería**): tolaría, librería, relaxaría, cafetaría, bruxaría, bicharía...
- és/-esa**: burgués, xaponés, francés, vigués...
- ez/-eza**: riqueza, beleza, natureza, acidez, timidez, altivez...
- idade/-edade**: acridade, abortividade, acuosidade, notoriedade...
- ivo/a**: altivo, festivo, instintivo...
- ía**: melloría, alegría, burguesía, valentía, reitoría...
- ismo**: individualismo, culturismo, absentismo, xornalismo, africanismo...
- ista**: accionista, abolicionista, trapecionista, especialista, artista...
- on/-ona**: solteirón, cabezón, narigón, barracón, cuón, abanión...
- oso/-osa**: custoso, perigoso, cariñoso, bondadoso, poderoso, desexoso...
- udo/-uda**: rabudo, cabezudo, orelludo, forzado, veludo...
- ume**: agrume, arume, cerume...
- ura**: negrura, dozura, brandura, espesura, candidatura, amargura...
- uxe**: ferruxe, peluxe, lanuxe...

ATENCIÓN

Aínda que a norma prefira **-aría**, o sufixo **-ería** é tamén correcto e moi frecuente en galego: **tolería**, **librería**, **relaxería** etc. Ademais, hai palabras, como **batería** e **galantería**, que non admiten o sufixo **-aría**.

Verbos a partir de adxectivos e substantivos

- ear:** mornear, fersear, tolear, escasear, barbear, follear, varear,...
- ecer:** madurecer, palidecer, favorecer...
- exar:** branquexar, clarexar, negrexar, festexar, formiguxar, pestanexar, lagrimexar...
- ificar:** clarificar, amplificar, certificar, exemplificar, pacificar...
- itar:** capacitar, debilitar, habilitar, levitar, felicitar...
- izar:** contabilizar, europeizar, paganizar, socializar, caricaturizar, aromatizar, sintetizar...

Composición

- As palabras formadas por composición teñen máis dun radical ou palabra como base, que poden ser de distintas clases gramaticais (substantivos, verbos, adxectivos, preposición, conxunción...). As palabras que constitúen un composto forman xuntas unha unidade sintáctica e léxica, cun único significado. Así, a orde na que se dispoñen é fixa. Tampouco se poden substituír nin suprimir estes elementos, nin intercalarse outros entre eles. As palabras compostas poden ser gráficas (cando os elementos se funden nunha soa palabra) ou sintagmáticos (cando presenta dúas ou máis palabras separadas). Algúns exemplos dos tipos de combinacións máis frecuentes son os seguintes:

Compostos gráficos

- vagalume** = **vagar** (verbo) + **lume** (subst.)
- cabodano** = **cabo** (subst.) + **de** (prep.) + **ano** (subst.)
- malnacido** = **mal** (adv.) + **nacido** (adx.)
- mediodía** = **medio** (num.) + **día** (subst.)
- bocanoite** = **boca** (subst.) + **noite** (subst.)

Compostos sintagmáticos

- sala de estar** = **sala** (subst.) + **de** (prep.) + **estar** (verbo)
- porco bravo** = **porco** (substantivo) + **bravo** (adxectivo)
- arco da vella** = **arco** (subst.) + **da** (prep. + art.) + **vella** (subst.)
- capitán xeneral** = **capitán** (subst.) + **xeneral** (subst.)
- paso a nivel** = **paso** (subst.) + **a** (prep.) + **nivel** (subst.)

Xénero

- En galego só hai dous xéneros: masculino e feminino. En xeral, son masculinos os substantivos rematados en **-o** e femininos os rematados en **-a**, pero hai excepcións: **o fantasma**, **a moto**, **o diadema**, **a tribo** etc.
- Os substantivos que terminan en **-ista** ou **-e** teñen a mesma forma para o masculino e o feminino: **o/a artista**, **o/a dentista**, **o/a estudante**, **o/a cantante**, **o/a intérprete** etc.
- Os adxectivos que rematan en **-ista**, **-e** ou **-z** tamén teñen a mesma forma para os dous xéneros: **optimista**, **individualista**, **intelixente**, **alegre**, **feliz**, **capaz**, **perspicaz** etc.
- Son **masculinos**: os nomes das letras (**o xe**, **o hache**); os substantivos de orixe grega terminados en **-ema** e **-oma** (**o problema**, **o cromosoma**); os nomes que acaban en **-me** (**o acedume**, **o abdome**... agás **a servidume**, **a manse-dume**, **a negrume** e **a pesadume**) e os nomes das árbores froiteiras cando a froita que dan é masculina (**o plataneiro**, **o marmeleiro**... agás **a figueira**).

- Son **femininos**: os nomes acabados en **-axe** (**a mensaxe**, **a viaxe**, **a equipaxe**... agás **o traxe**, **o paxe**, **o garaxe**) e os nomes das árbores froiteiras cando a froita que dan é feminina (**a maceira**, **a laranxeira**... agás **o castiñeiro**).

Formación do feminino

- En xeral, fórmase o feminino dos substantivos e adxectivos cambiando o **-o** final por un **-a** ou engadindo un **-a** ás terminacións **-r**, **-ín**, **-z** (no caso de substantivos) e vogal tónica: **alto/alta**, **traballador/traballadora**, **bailarín/bailarina**, **rapaz/rapaza**, **xuíz/xuíza**, **nu/núa**, **cru/crúa** etc.
- Os substantivos e adxectivos rematados en **-án** forman o feminino en **-á** (**curmán/curmá**, **irmán/irmá**, **compostelán/compostelá**, **atalán/atalá**, **ciudadán/cidadá**, **san/truán/truá**); ou en **-ana** (**folgazán/folgazana**, **larpán/larpana**, **paspán/paspana**, **papán/papana** etc.).
- Os rematados en **-és** fan en **-esa**: **fregués/freguesa**, **vi-gués/viguesa**, **chinés/chinesa**; agás **cortés**, que é invariable.
- Dos substantivos rematados en **-ón**, algúns fan o feminino en **-oa**, pero tamén poden presentar outras formas: **anglo-saxón/anglosaxoa**, **león/leoa**, **patrón/patroa**, **ladron/la-droa** ou **ladra** etc.; e algúns substantivos e adxectivos fan en **-ona**: **lambón/lambona**, **chorón/chorona**, **papaleisón/papaleisona**, **pasmón/pasmona** etc.
- Os adxectivos xentilicios rematados en vogal tónica presentan a mesma forma para o masculino e o feminino: **o/a marro-quí**, **o/a somalí**, **o/a israelí**, **o/a hindú** etc.

Formas especiais de xénero

- Hai palabras cuxas formas de feminino son moi peculiares: **heroína/heroína**, **tsar/tsarina**, **sacerdote/sacerdotisa**, **profeta/profetisa**, **poeta/poetisa**, **xudeu/xudía**, **rei/raíña**, **galo/galiña**, **príncipe/princesa**, **abade/abadesa**, **barón/baronesa**, **actor/actriz**, **emperador/emperatriz**.
- Asemade, hai casos nos que o cambio de xénero implica un cambio de significado, aínda que algunhas veces moi sutil: **o río/a ría**, **o bolso/a bolsa**, **o prato/a prata**, **o pozo/a poza**, **o caldeiro/a caldeira**, **o horto/a horta**, **o leiro/a leira**, **o saco/a saca**, **o manto/a manta**, **o coitelo/a coitela**, **o peto/a peta** etc.

Número: regras de formación do plural

- Palabras rematadas en vogal, ditongo ou **-n**, engádeselles **-s**: **cadeira/cadeiras**, **marroquí/marroquis**, **xersei/xer-seis**, **limón/limóns** etc.
- Palabras rematadas en **-r** e **-z**: engádelles **-es**: **muller/mulleres**, **fogar/fogares** etc. No caso de **-z**, este cámbiase por **-c** antes de facer o plural: **vez/vecas**, **luz/luces**, **capaz/capaces** etc.
- Palabras agudas rematadas en **-s**: forman o plural engadindo **-s**: **deus/deuses**, **autobús/autobuses** etc.
- Palabras rematadas en **-s** ou **-x**, ben sexa grave, esdrúxula ou que formen grupo consonántico, permanecen invariables á hora de formar o plural: **mércores**, **lapis**, **lux**, **unisex**, **luns**...
- Palabras rematadas en **-l**: se son graves ou monosilábicas, forman o plural engadindo **-es**: **sol/soles**, **difícil/difíciles**, **túnel/túneles** etc. Se son agudas, con máis dunha sílaba, forman o plural substituíndo o **-l** por **-is**: **papel/papeis**, **español/españóis**, **civil/cívís**, **caracol/caracois** etc.

Casos especiais de flexión de número

- Hai palabras non patrimoniais, xeralmente denominadas estranxeirismos ou cultismos, que presentan a formación do plural dun modo particular.
- A algunhas palabras estranxeiras, cuxa grafía pode estar ou non adaptada ao galego, engádelle **-s** para formar o plural: **club/clubs, pub/pubs, clip/clips, robot/robots, álbum/álbums, récord/récords** etc.
- Noutras, recoñécese a forma de plural polos determinantes que as acompañan: **o land rover/os land rover, o kleenex/os kleenex** etc.

O plural nas palabras compostas

- Nos compostos gráficos, que forman unha soa palabra, a flexión de plural só se fai no último elemento: **socioeconómico/socioeconómicos, cartafol/cartafoles, mapamundi/mapamundis, pasatempo/pasatempos, lavalouza/lavalouzas, beirarrúa/beirarrúas, benvida/benvidas, benfalado/benfalados, branquiazul/branquiazuis, quefacer/quefaceres** etc.

ATENCIÓN

Algunhas palabras compostas presentan unha única forma (co segundo elemento en plural): **tirapedras, altibaixos, limpabotas, trabalinguas, abrelatas, gardarríos** etc. Nestes casos, só sabemos se están no singular ou no plural polo contexto, ou polos determinantes que as acompañan: **o paraugas/os paraugas, o portafolios/os portafolios, o microondas/os microondas** etc.

- Nos compostos sintagmáticos formados por substantivo + substantivo, onde o segundo elemento funciona como un modificador do primeiro, só recibe flexión de número o primeiro elemento: **home araña/homes araña, neno prodixio/nenos prodixio, palabra clave/palabras clave, café teatro/café teatro, porco espiño/porcos espiño, moble bar/mobles bar** etc.
- Tamén só flexiona o primeiro elemento dos compostos sintagmáticos que teñen un nexa entre as dúas bases: **sala de estar/salas de estar, ferro de pasar/ferros de pasar, paso a nivel/pasos a nivel, mesa de levante/mesas de levante** etc.
- Nas palabras que se escriben con guións, só recibe flexión de plural o segundo elemento: **non-fumador/non-fumadores, político-económica/político-económicas, maniaco-depresivo/maniaco-depresivos** etc.
- Nos compostos sintagmáticos formados por substantivo + adxectivo, as dúas bases fan a flexión de plural: **garda civil/gardas civís, porco bravo/porcos bravos, pomba torcaza/pombas torcaces, pé dereito/pés dereitos** etc.

ATENCIÓN

A palabra que vai en plural faino segundo a regra de formación do plural á que pertence: **rúa/rúas, fol, foles, facer/faceres, civil/civís** etc.

Outros casos especiais na flexión de número

- Hai palabras non patrimoniais que presentan a formación do plural dun modo particular.
- Aos estranxeirismos, palabras doutros idiomas que, a pesar do frecuente emprego, manteñen a súa forma orixinal, engadímoslles **-s**: **club/clubs, pub/pubs, clip/clips, robot/robots, croissant/croissants** etc. O mesmo ocorre cos poucos cultismos que se conservan na lingua: **álbum/álbums, réquiem/réquiem, tándem/tándems** etc.
- As marcas non se deben pluralizar, xa que son nomes propios. Algunhas pasaron a designar obxectos comúns e fan a flexión de número a través dos determinantes que as acompañan: **o land rover/os land rover, o kleenex/os kleenex** etc.
- Sobre as siglas, cómpre indicar que estas tampouco se pluralizan. Non obstante, atópanse na lingua algunhas siglas cuxo emprego está moi sistematizado, de xeito que se comportan como palabras comúns, presentando incluso algunha transformación morfolóxica (como o acento gráfico). Todas elas se escriben en letras minúsculas e admiten a flexión de plural, segundo as regras para as palabras patrimoniais: **peme/peme, ovni/ovnis, láser/láseres, radar/radares** etc.
- Hai tamén casos nos que a formación do plural deste tipo de siglas presenta opinións encontradas, como o que ocorre, por exemplo, con **CD** e **DVD**: **cd/cds, o/os CD, cedé/cedés**.

Acentuación

- De acordo coa posición da sílaba tónica, as palabras que teñen máis dunha sílaba clasifícanse en **agudas, graves** e **esdrúxulas** e a súa acentuación faise da seguinte forma:

- **Agudas**: son as palabras nas que a sílaba tónica é a última. Levan acento gráfico, chamado acento agudo, cando rematan en vogal, vogal + **n**, vogal + **s** e vogal + **ns**: **mañá, paté, refén, francés, composteláns...**
- **Graves**: son palabras nas que a sílaba tónica é a penúltima. Levan acento cando rematan en consoante que non sexa **-n** ou **-s** ou en grupo consonántico distinto de **-ns**: **difícil, álbum, carácter, tórax...**
- **Esdrúxulas**: son palabras nas que a sílaba tónica é a antepenúltima; sempre levan acento: **médico, bágoa, cónxuxe, ávido, sílaba...**

Outras regras de acentuación

- Os **estranxeirismos** máis correntes en galego seguen as devanditas regras de acentuación: **popurrí, xampús, accésit, cámping, pákinson, cárdigan** etc.
- Os **monosílabos** non se acentúan, agás nos casos do acento diacrítico: **da, das** (contracción preposición + artigo)/**dá, dás** (formas do presente indicativo do verbo dar); **pe** (nome da letra)/**pé** (parte do corpo) etc.
- Cando un verbo leva pronomes complemento ou a segunda forma do artigo, o conxunto que forman considérase unha única palabra para fins de acentuación: **vímolos** no parque, **fixémo-la** cea, **deixóullelos** aos fillos...
- Acentúanse as vogais **i, u** tónicas, se estas van precedidas ou seguidas doutra vogal, para indicar que forman parte de sílabas distintas: **ruído, saúde, oír, inclúe, día...**

ATENCIÓN

En galego **NON** se acentúan:

- Os monosílabos, salvo nos casos que leven acento diacrítico ou diferencial: **son, voz, po, nu, cru...**
- As palabras agudas rematadas en ditongo decrecente, seguidas ou non de **s**: **falou, cantei, metais, aneis, anzois...**
- Os adverbios en -mente: **tranquilamente, rapidamente, facilmente, habilmente...**
- Os interrogativos e exclamativos: **Que** queres? **Cantos** somos? **Que** sorpresa!

Principais casos de acentuación diacrítica ou diferencial

á (a prep. + a artigo)	a (artigo; pron.; prep.)
bóla ('esfera')	bola (peza de pan)
cá (ca + a)	ca (conx.)
có (ca + o)	co (con + o)
cómpre ('é mester')	compre ('merque')
dá (pres. e imp. de <i>dar</i>)	da (de + a)
dó ('compaixón')	do (de + o)
é (pres. de <i>ser</i>)	e (conx.)
fóra (adv.)	fora (antepret. de <i>ser</i> e <i>ir</i>)
má ('ruín')	ma (me + a)
maís (adv. e. pron.)	mais (conx.)
nó (subst.)	no (en + o)
nós (pron. tónico; pl. de <i>nó</i>)	nos (en + os; pron. átono)
ó (a + o)	o (artigo; pron.)
óso (do corpo)	oso (animal)
pé (parte do corpo)	pe (letra)
pór (poñer)	por (prep.)
présa (apuro)	presa (prendida; presada)
sé (sede eclesiástica; imp. de <i>ser</i>)	se (conx.; pron.)
só (adv. e adx.)	so (prep.)
té (infusión)	te (pron.; letra)
vén (pres. de <i>vir</i>)	ven (pres. de <i>ver</i> ; imp. de <i>vir</i>)
vés (pres. de <i>vir</i>)	ves (pres. de <i>ver</i>)
vós (pron. tónico)	vos (pron. átono)

Pronomes persoais

- A forma dos pronomes persoais cambia segundo a súa función na oración.

Suxeito	COD	COI	Reflexivo	Con preposición
eu	me	min	me	min (comigo)
ti	te	che	te	ti (contigo)
vostede	o/a	lle	se	vostede (consigo)
el/ela	o/a	lle	se	el/ela, si (consigo)
nós	nos	nos	nos	nós (connosco)
vós	vos	vos	vos	vós (convosco)
vostedes	os/as	lles	se	vostedes (consigo)
eles/elas	os/as	lles	se	eles/elas, si (consigo)

- Os pronomes suxeito empréganse para resaltar a persoa por oposición a outras ou cando a súa elisión pode levar a algunha confusión.

- **Vós** estudades Dereito, non?

- **Ela** sí, pero **eu** estou en cuarto de Bioloxía.

- Coas preposicións **agás, ata, entre, excepto, fóra, incluso, menos, salvo e segundo** úsanse os pronomes suxeito.

- Segundo **ela**, todos estabamos convocados á reunión.

- Entre **ti** e **eu** terminaremos o traballo esta tarde.

- A forma **o**, ademais de complemento directo (CD) masculino singular, pode substituír partes enteiras dun texto ou predicatorios dos verbos **ser, estar** e **parecer**.

- Administrar unha casa non é tan difícil.

- Si que **o** é!

- Está enfadada María?

- Non, non **o** está. É que é un pouco sería.

- Suso parece moi boa persoa, non?

- Pois a verdade é que non **o** é.

- Ao final, aprobaches os exames?

- Aínda non **o** sei porque as notas só saen para a semana.

- A serie de pronomes reflexivos ten varios empregos.

- Cando o suxeito e o complemento directo coinciden:

- Paula **estase** mirando no espello todo o día.

- Con suxeitos inanimados o uso dos reflexivos indica moitas veces a ausencia dun suxeito animado coñecido.

- A porta **pechouse** de golpe e deume un tremendo susto.

- Mira como **se mollou** o coche durante a noite.

- Tamén se utilizan, nas formas de plural, coas accións recíprocas.

- Malia as súas diferenzas, Ana e Suso **quérense** moito.(ela a el e el a ela)

- Os dous condutores baixaron dos coches e comezaron a **insultarse**. (un ao outro)

Pronomes en construcións valorativas

- En galego moitos verbos combínanse cos pronomes de CI en construcións cuxo suxeito é o que provoca o sentimento ou a valoración (subliñado nos exemplos). Igual que pasa co pronome suxeito, se queremos marcar o contraste con outras persoas ou evitar a ambigüidade, usamos tamén as formas cos pronomes tónicos **a min, a ti, a vostede, a el/ela, a nós, a vós, a vostedes, a eles/elas**.

- **Moléstame** que non me digas a verdade.

- **Fascínanche** os espectáculos en vivo, verdade?

- **A vostede interésalle** a arte?

- **A Elisa** os avións **danlle pánico**, pero a min non.

- **Horrorízannos** os grandes almacéns.

- **A vós non vos molesta** este barullo?

- **A vostedes apeteceralles** descansar un pouco, non?

- **A elas non lles importa** esperar que cheguemos tarde.

Contraccións dos pronomes CI e CD

CI	CD	CONTRACCIÓNS
me che lle nos vos lles	o a os as	mo, ma, mos, mas
		cho, cha, chos, chas
		llo, lla, llos, llas
		nolo, nola, nolos, nolas
		volo, vola, volos, volas
		llelo, llela, llelos, llelas

Posición dos pronomes obxecto

- Por regra xeral, a orde de colocación dos pronomes átonos é: verbo + CI + CD. Os pronomes colócanse sempre despois do verbo e unidos a el.
Tróuxome todo o que lle pedira.
- Non obstante, hai determinados contextos nos que o pronome se coloca diante do verbo e separado deste.
 - Despois de palabras que marcan subordinación (**que, aínda que, sempre que, xa que, posto que, se...**):
 - *Dixo que **me** deixaría todos os apuntamentos.*
 - *Déixoches a moto se **me** fas este traballo.*
 - Despois de adverbios ou expresións que indican negación (**non, nunca, xamais, tampouco...**) e dúbida (**quizais, talvez, seica, disque**):
 - *Nunca **o** vin por esta zona.*
 - *Xamais **che** dirá a verdade.*
 - *Seica **lle** deron un premio de poesía.*
 - Despois dalgúns outros adverbios (**xa, aínda, mentres, tamén, sempre, ben, mal, só, axiña, logo, máis, menos, aquí, aí, alí...**):
 - *Sempre **me** ducho pola noite.*
 - *Querías este libro? Pois aquí **o** tes.*
 - *Xa **lle** dixen que non dispoño deste material.*
 - Despois dalgúns pronomes indefinidos (**algo, nada, ningún, alguén, calquera, mesmo, bastante...**):
 - *Ningún **me** deu a resposta correcta.*
 - *Algo **me** di que isto non está ben.*
 - Despois de interrogativos (**que, por que, como, quen, onde, cando, canto, como...**), exclamativos (**que, como, canto...**), ou frases desiderativas:
 - *Quen **che** dixo esta barbaridade?*
 - *Cando **lle** daremos o regalo?*
 - *Canto **me** alegre por ti!*
 - *Deus **me** valla!*
- Hai casos nos que a posición do pronome é variable:
 - Diante de preposicións, o pronome pode ir despois da preposición ou despois do verbo:
 - *Os profesores temos o compromiso de **lles** axudar aos alumnos./Os profesores temos o compromiso de axudar**lles** aos alumnos.*
 - Nas perífrases verbais os pronomes poden colocarse despois do verbo principal, despois da conxunción ou preposición que forma parte da perífrase ou detrás do infinitivo:
 - *Tes**me** que facer un favor.*
 - *Tes que **me** facer un favor.*
 - *Tes que facer**me** un favor.*
 - *Estiven chamándote toda a mañá.*
 - *Estívente chamando toda a mañá.*
 - Nas perífrases de participio, o pronome só se coloca despois do verbo auxiliar (ou conxugado), agás nos casos de excepcións mencionados anteriormente:
 - *Téño**o** visitado alí algunhas veces.*
 - *Non **che** dou feito isto ata mañá.*

Cuantificadores

Cuantificadores + substantivos non contables

demasiado sal/**demasiada** comida
moito sal/**moita** comida
bastante sal/comida
un pouco de sal/comida*
pouco sal/**pouca** comida*
nada de sal/comida

* Con **un pouco (de)** enunciámos a existencia de algo; con **pouco** subliñamos a súa escaseza.

- *Queda café?*
- *Si, aínda hai **un pouco** na despensa.*
- *Queda **pouco** café. Temos que ir mercar máis.*

Cuantificadores + substantivos contables

demasiados coches/**demasiadas** horas
moitos coches/**moitas** horas
bastantes coches/horas
algún coche/**algunha** hora
algúns coches/**algunhas** horas
ningún coche/ **ningunha** hora
ningúns coches/**ningunhas** horas

- *Marta sempre leva **moitas** xoias.*
- *Necesitamos **algúns** libros novos.*
- *Non teño **ningún** DVD desta banda.*

Cuantificadores + adxectivo

demasiado alegre/alegres
moi alto/alta/altos/altas
bastante tímido/tímida/tímidos/tímidas
un pouco caro/cara/caros/caras
pouco atraente/atraentes
nada simpático/simpática/simpáticos/simpáticas

- *Esa casa é **demasiado** grande.*
- *Breixo é **moi** alto.*
- *A miña curmá é **bastante** tímida.*
- *Este chapeu é **un pouco** caro, non che parece?*
- *O home dela **non** é **nada** simpático.*

Verbo + cuantificadores

traballa	demasiado
traballa	moito
traballa	bastante
traballa	un pouco
traballa	pouco
non traballa	nada

- *Comes **demasiado**.*
- *Augusto fala **moito**.*
- *A miña filla **non** fai **nada**.*

RECORDA

- **Demasiado** úsase para expresar un exceso, polo que ten sempre un matiz negativo.
 - *Esta casa é **demasiado** vella.*
 - *Non me gusta ese rapaz: fala **demasiado**.*
- Utilizamos **un pouco** diante de adxectivos que expresan calidades negativas. Cos que expresan calidades positivas, podemos empregar **pouco**, co sentido de “non suficiente”.
 - *Este dicionario é **un pouco** caro, non?*
 - *Si, ademais é moi **pouco** práctico.*

Preposicións e locucións preposicionais/adverbiais

Referencias espaciais

a: destino, distancia.	• Imos a Rianxo. • Allariz está a dez quilómetros.
ante: diante de	• Atopámonos ante o Palacio Real.
ata/até/deica: punto de chegada. (<i>deica</i> precisa o punto de partida = <i>de aquí/alí</i>).	• Camiñamos ata/até a entrada da catedral. • Imos deica Santiago.
baixo: posición inferior.	• Coloca as botellas baixo a mesa.
contra: contacto; dirección contraria.	• Apoíouse contra a parede para evitar a caída. • la contra o vento.
de: procedencia (lonxe/preto de)	• Somos de Celanova. • Barrantes está preto de Vilanova de Arousa.
dende/desde: punto de partida.	• Veu andando dende o centro.
en: localización, medio de transporte.	• Ribadeo está en Lugo. • Iremos en tren.
entre: localización no medio de dúas ou máis cousas.	• Encontrei unha postal entre os meus libros.
onda: proximidade; o mesmo lugar.	• O salón de peiteados está onda a parada de autobús. • Foi onda as fillas e aínda non volveu.
para: dirección.	• Marchou para Suíza cando era moi novo.
por: movemento dentro ou a través do espazo.	• Gústame pasear por esta alameda. • O ladrón entrou por un burato no teito.
sobre: localización nun espazo superior.	• Estenda a masa sobre unha superficie fría.
tras: detrás de, máis aló de.	• A súa aldea está tras aquela montaña.
xunta: ao lado de, preto de.	• Deixei a carteira xunta o ordenador.

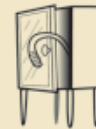
debaixo do moble

detrás do moble

en fronte do moble

dentro do moble

sobre o moble
enriba do moble

diante do moble

ao lado do moble

fóra do moble

Referencias temporais

a + hora.	• Levántome ás oito.
ata + punto límite no tempo.	• Espérote ata as cinco.
antes/despois de	• Sempre chamo a miña nai antes de deitarme.
contra + hora imprecisa.	• Din que chegan contra o mediodía.
de + día/noite. de + inicio a + fin.	• Prefiro descansar de día e estudar de noite. • Traballamos das* 9.00 ás 15.00 h.
desde/dende + punto no tempo.	• Non vexo a Xavier dende o inverno pasado.
durante + tempo que dura ou no que transcorre algo.	• Durante o curso académico case non vén por aquí.
en + mes/estación/ano.	• O aniversario dela é en xullo.
entre + dous puntos de referencia temporal que determinan un intervalo.	• Estarei na casa entre as dúas e as sete da tarde.
para + tempo exacto ou aproximado; duración.	• Para Nadal xa estaremos de volta. • Temos conversa para toda a tarde.
por + parte do día.	• Nunca traballo pola** tarde.
sobre + hora aproximada.	• Chegou sobre as dúas da madrugada.

Outros usos

A Modo: filete á prancha, linguado ao forno, fun a cabalo.
AGÁS/EXCEPTO/FÓRA/MENOS/SALVO Exclusión: Todos xa tiñamos algunha noción do tema, agás esa parella.
ANTE En presenza de: Ante tantas dificultades decidiu regresar ao seu país.
BAIXO Influencia ou dependencia: Non lle fagas caso porque está baixo os efectos do alcohol.
CANDA Coincidencia temporal e compañía: Iremos canda os outros rapaces.
CON Compañía: Fun ao cine con Mauricio. Acompañamento: Polo con patacas. Instrumento: Cortei as fichas con aquelas tesoiras. Compoñentes: unha casa con moitos cuartos, unha cadeira con repousabrazos. Modo: Ábreo con coidado.
CONTRA En oposición a: Non faremos nada contra a súa vontade.
DE Material: un abrigo de la. Xénero, especie: un libro de xeografía, un álbum de fotos. Pertenza ou posesión: Esta é a casa de Adolfo. Finalidade/utilidade: máquina de escribir. Causa: Chorou de susto. Modo: Fíxoo de malas maneiras.
ENTRE Cooperación: Entre todos acabaremos todo antes do previsto. Relación ou comparación: Non atopo ningunha diferenza entre un e outro.
PARA/POR Para + finalidade: Necesito diñeiro para o alugamento deste mes. Para + destinatario: Este paquete é para o teu irmán. Por + causa: Viaxa moito polo seu traballo.
SEGUNDO Concordancia, opinión: Segundo as leis, isto é un delito. Simultaneidade: Segundo escoita a gravación, anota no caderno os puntos máis interesantes.
SEN Ausencia: Eu prefiro o café sen azucre.
SOBRE Tema: Estiven nunha mesa redonda sobre a situación dos minúsculos. Valoración aproximada: O cativo tería sobre catro anos.

Indefinidos

- Son palabras que expresan conceptos como cantidade, intensidade, identidade, existencia ou distribución dun xeito vago e impreciso.
- Os indefinidos son invariables cando só teñen unha forma: **alguén, ningún, algo, nada, cada, cadaquén, calquera, demais** etc.; e variables cando admiten flexión de xénero

e/ou número: **todo/toda/todos/todas; outro/outra/outros/outras; certo/certa/certos/certas; un/unha/uns/unhas; algún/algunha/algúns/algunhas; ningún/ningunha/ningúns/ningunhas; pouco/pouca/poucos/poucas; demasiado/demasiado/demasiados/demasiadas; abondo/abonda/abondos/abondas; varios/varias; tal/tales; ambos/ambas** etc.

- Poden funcionar como pronomes, cando substitúen o substantivo, ou como adxectivos, cando o modifican.
 - Se chama **alguén**, dígalle que volto axiña. (= pronome)
 - Podes deixarme **calquera** libro de poesía? (= adxectivo)

Contraccións

- O indefinido **un** (e as súas variantes), cando actúa como adxectivo, presenta as mesmas contraccións ca o artigo indeterminado: **dun, dunha, duns, dunhas; nun, nunha, nuns, nunhas; cun, cunha, cuns, cunhas**. Non obstante, no seu emprego pronominal, contrae con **de** e **en**, pero non coa preposición **con**.
 - Cunhas reclamacións estamos de acordo, con outras non. (= adxectivo)
 - Cada fin de semana sae con unha, non quere volver namorarse. (= pronome)
- Asemade, **ambos** contrae coa preposición **entre**, formando **entrambos** e **entrambas**.
- Os indefinidos **algún** e **outro** (e as súas variantes) contraen coas preposicións **de** e **en**, da seguinte maneira:

	algún	outro
de	dalgún, dalgunha dalgúns, dalgunhas	doutro, doutra doutros, doutras
en	nalgún, nalgunha nalgúns, nalgunhas	noutro, noutra noutros, noutras

Conectores e organizadores do discurso

Informar sobre causas e razóns

Porque + oración

- Foi vivir a Inglaterra **porque** a súa parella é de alí.

Por + substantivo/infinitivo

- Este director recibiu moitos premios **polas** súas obras.
- Nos meus tempos, castigábanos **por** non facer os deberes.

Como + oración

- **Como** ningún me avisou, non souben que Carlos facía unha festa para celebrar o seu ascenso.

Debido a + substantivo/Debido a que + oración

- **Debido a** un error informático, as actividades nas oficinas de Facenda estiveron paralizadas durante dúas horas.
- As compañías telefónicas están baixando as súas tarifas, **debido a que** a competencia é cada vez maior.

A causa de/Por causa de/Por mor de + substantivo

- Moitos animais sufriron mutacións **a/por causa da** contaminación.
- **Por mor das** clases do fillo, non poden viaxar fóra do período de vacacións escolares.

- Se a causa presenta efectos positivos:

Grazas a substantivo/**Grazas a que** + oración

- A calidade de vida de moita xente pode verse mellorada **grazas á** práctica habitual dalgún deporte.
- Non quedaban entradas para o concerto, pero puidemos entrar **grazas a que** Ana coñecía o rapaz da portaría.

- Se a causa presenta efectos negativos:

Por culpa/mor de + substantivo/**Por culpa/mor de que** + oración

- As discográficas afirman que os seus beneficios diminuíron **por culpa/mor da** pirataría.
- Chegamos moi tarde á reunión **por culpa/mor de** que había retencións na estrada.

Retomar causas coñecidas

- Cando unha causa é unha información coñecida polos interlocutores, adoitamos expresala antes da consecuencia cos conectores **como**, **ao** + infinitivo, **dado que**, **xa que**, **posto que**.

– Como

- O uso de como obriga normalmente a colocar a causa antes da consecuencia.
- **Como** aos nenos non lles gusta nada a praia, normalmente imos de vacacións á montaña.

ATENCIÓN

Na lingua oral, é frecuente engadir a causa de algo con **como** despois dunha información. Neste caso, a entoación da oración causal queda en suspenso.

- *Ui! Non reservei cuarto para ti. Como non sabía que ías vir...*

Cando **como** introduce unha oración cun verbo en subxuntivo, esta ten un valor condicional (a miúdo cun matiz de ameaza).

- *Como me volvas levantar a voz, xúroche que marchó.*

– Ao + infinitivo

- Esta construción ten un valor similar ao das construcións con como.
- *Á miña irmá facíalle moita ilusión participar na carreira, pero, claro, **ao poñerse** enferma, non puido ir.* (= como se puxo enferma...)

– Xa que, posto que, dado que...

- Estes tres conectores introducen exclusivamente causas que se presupoñen coñecidas polo interlocutor.
- **Xa que** non che caen ben, deberías rexeitar a invitación que nos fixeron, non?
- Nun rexistro máis formal (prensa, informes etc.) é frecuente o emprego de **dado que** e **posto que**.
- **Dado que** parece difícil que as dúas partes cheguen a un acordo, o goberno decidiu actuar de mediador.
- **Posto que** aínda hai moitas incógnitas sobre o caso, o tribunal aprazou o xuízo para intentar xuntar máis probas.

Construcións enfáticas con valor causal/consecutivo

- Cando a causa se asocia á intensidade de algo, dispomos de varios recursos para expresala.

Tan + adxectivo + que

- A proposta era **tan** absurda **que** todo o comité a rexeitou de seguida.

Tanto/a/os/as + substantivo + que

- Cando xubilei, tiña **tanto** tempo libre **que** non sabía que facer.
- Preparei tantas xudías **que** seguro que sobra unha chea.
- Tiven **tantos** bos profesores na carreira **que** non podía dicirle cal era o mellor.
- Poñen **tantas** series na televisión **que** xa non sabes cal seguir.

Verbo + tanto + que

- Habitueime **tanto** a vivir só **que** non sei se podería compartir o meu espazo con outra persoa.

Con/de

- **Co caro que están os pisos**, é imposible mercalos ultimamente.
- **Co pouco inglés que falo**, non me van dar o traballo.
- **Con todo o que fixeches por ela**, non entendo como puido tratarte tan mal.
- **Con tanta calor**, o que máis me apetece é estar na praia.
- **Do rápido que pasou todo**, a verdade é que non me fixei na cara do ladrón.
- **Do frío que facía**, non podía mover os dedos.
- Tiña os ollos vermellos **de tanto chorar**.

A SUBORDINACIÓN

- Moitos enunciados constrúense relacionando dúas oracións, onde unha delas restrinxe, completa ou modifica o significado da outra, que xeralmente achega a información principal.

Oracións de relativo

Oracións especificativas

- As oracións de relativo permítennos conectar unha oración co substantivo ao que se refiren (antecedente), para evitar, deste xeito, a repetición de elementos xa mencionados. Cando unha oración deste tipo permite distinguir un ou varios elementos dentro dun conxunto, denomínase oración especificativa.

oración 1	oración 2
Alguns pescadores foron condecorados polas autoridades locais.	Alguns pescadores participaron no rescate do barco afundido.
oración de relativo Os pescadores que participaron no rescate do barco afundido foron condecorados polas autoridades locais.	

ATENCIÓN

Cando o substantivo ao que se refire a oración especificativa xa se presupón polo contexto, pode non aparecer.

- *Para o posto de comercial van contratar soamente os que falen, como mínimo, inglés, francés, alemán e italiano. (= as persoas que falen...)*
- *Quen xa traballou nun restaurante sabe perfectamente o duro que é. (= calquera persoa que traballou...)*

Oracións explicativas

- Son explicativas as oracións de relativo que só engaden unha información sobre o antecedente, sen ser necesaria para distinguilo. Na lingua escrita, van sempre entre comas e, na oral, márcanse con pequenas pausas.
 - *O museo, **que se encontra ente os máis importantes do mundo**, é o principal atractivo turístico da cidade.*
- Con este tipo de relativas engadimos unha información adicional que consideramos oportuno mencionar, pero que non constitúe a parte esencial da nosa mensaxe.
 - *O Celta, **que onte volvía xogar na primeira división**, derrotou de maneira clara o seu rival.*

ATENCIÓN

As oracións de relativo explicativas poden ter como antecedente unha oración.

- *Algúns dos manifestantes comezaron a provocar disturbios, **o que obrigou a intervir a policía.***

Uso do indicativo/subxuntivo

- Nas oracións especificativas, cando nos referimos a algo coñecido ou que sabemos que existe, o verbo vai en indicativo.
 - *Queres ver o vestido **que merquei**?*
- Pero cando nos referimos a algo cuxa existencia ou identidade concreta descoñecemos, o verbo vai en subxuntivo.
 - *Necesitamos unha persoa **que fale ruso e chinés.***
- As oracións de relativo explicativas necesitan, na maioría dos casos, un verbo en indicativo. O emprego do subxuntivo é moi pouco frecuente.

Correlación temporal nas oracións de relativo

- Cando o verbo da frase principal está no presente de indicativo, o tempo do verbo da oración relativa pode variar en función do que queremos dicir.

Presente de indicativo → verbo en indicativo (presente, pretérito, copretérito, antepretérito)

- ***Estou lendo** un libro que **está** moi ben.**
- ***Estou buscando** un libro que **deixei** onte nesta mesía.**
- ***Quero** o libro que **estaba** na mochila de Lúa.**
- ***Procuro** o libro que me **regalaran** os compañeiros da empresa.**

* En todos os casos sei de que libro se trata.

Presente de indicativo → verbo en indicativo (pretérito) e subxuntivo (presente, imperfecto, futuro...)

- ***Quero falar** coa persoa que **estea/estiver** ao mando.**
- ***Necesito entrevistar** alguén que xa **estivo** en Bolivia. É para un traballo de clase.**
- *Este xornalista **busca** alguén que **vivise** aquí a principios dos anos sesenta.**

* En ningún dos casos se coñece a identidade da persoa.

- Se o verbo da oración principal aparece en pasado, o da relativa vai, normalmente, en antepretérito de indicativo ou imperfecto de subxuntivo.

Verbo en pasado → verbo en antepretérito de indicativo ou imperfecto de subxuntivo

- ***Intentei localizar** a familia que **vivira** antes nesa casa, pero foime imposible.*
- ***Busquei** alguén que me **axudase** coa mudanza, pero todos os meus amigos estaban ocupados.*

ATENCIÓN

Se o expresado pola oración de relativo aínda segue vixente, o verbo aparecerá no tempo necesario: presente de indicativo/subxuntivo, condicional, futuro...

- ***Estiven buscando** alguén que me **poida substituír**, pero non o **atopei**.*

Verbo en condicional → verbo en presente/imperfecto de subxuntivo

- ***Gustárame encontrar** alguén que me **dea** o cariño que merezo. (= non coñezo a súa identidade, pero vexo posible o cumprimento da situación)*
- ***Gustárame encontrar** alguén que me **mimase** moito. (= vexo pouco probable ou imposible que suceda)*

- Se o verbo da oración principal está en futuro de indicativo, o da relativa vai en presente ou futuro de subxuntivo.

Verbo en futuro → verbo en presente/futuro de subxuntivo

- ***Serán premiados** todos os espectadores que **chamen/chamaren** ao número indicado.*
- *O director da empresa **recibirá** persoalmente os traballadores que **queiran/quixeren** aclarar a súa situación.*

ATENCIÓN

En todos os casos anteriores, o verbo da oración relativa pode ir en infinitivo se o seu suxeito coincide co da oración principal ou o inclúe.

- ***Necesito algo co que **axeitar** a billa.***
- ***Necesitaba un amigo con quen **falar**.***
- ***Gustárame atopar alguén con quen **compartir** uns bos intres.***

Partículas relativas

- As oracións relativas poden referirse a substantivos que cumpren diferentes funcións na oración. Por iso, moitas veces, as partículas relativas necesitan preposicións ou outros elementos para indicar a dita función. Cando isto ocorre, os artigos **o/a/os/as** colócanse entre a preposición e o relativo.

Que

- O petróleo, **que** xa **se estendeu** por boa parte da costa, ameaza a supervivencia de numerosas especies mariñas. (**que** = suxeito)
- Necesito o desaparafusador **que che emprestei** onte. (**que** = obxecto directo)
- Lembras da casa **na que viviamos** cando eramos nenos? (**que** = complemento circunstancial de lugar)

- Recorda que o artigo concorda en xénero e número co substantivo ao que se refire.

O **edificio** no **que**...
A **casa** na **que**...
Os **edificios** nos **que**...
As **casas** nas **que**...

- Moitas veces, omítese o artigo coas preposicións **a**, **con**, **de** e **en**.
 - Mira, este é o libro **a(ao) que me refería**.
 - Este é Xan, un dos rapaces **con (cos) que traballo**.
 - Recordas o lugar **de(do)que che falei o outro día**?
 - Gustaríame volver algún día á vila **en(na) que me criei**.

O cal/a cal/os cales/as cales

- Nun rexistro máis culto, é frecuente o uso de **o cal**, **a cal**, **os cales** e **as cales**.
 - O material **co cal** foron construídas as estatuas da praza Maior é irrompible.
 - A terraza do edificio, **dende a cal se pode contemplar toda a cidade**, é un dos seus maiores atractivos.
 - Os motivos **polos cales marchó** non son profesionais.
 - **As construcións prehispánicas, as cales visitaremos esta tarde**, teñen sona mundial.

ATENCIÓN

O cal/a cal/os cales/as cales nunca aparecen nunha oración de relativo especificativa sen preposición. Neste caso, débese empregar **que**.

- *Coñeces alguén **que dea** clases de piano? É que me gustaría aprender a tocar.*

Quen

- Este relativo tamén aparece normalmente en rexistros cultos e só pode ter un antecedente humano en singular.
 - O presidente, **quen decide** en caso de empate, votou en contra da proposta.
 - Esta é a escritora sobre **quen** fixen unha biografía comentada.
- Cando o antecedente está en plural, recoméndase o emprego de **que** ou **os/as cales**.

- Estas son as compañeiras de traballo **das que/cales** che falara o outro día.
- Nas oracións especificativas, **quen** sempre vai precedido de preposición, pero sen artigo.
 - O rapaz **a quen** detivo onte a policía xa quedou en liberdade.
- Cando funciona como suxeito, vai sempre sen preposición.
 - **Quen** non estiver de acordo coas normas establecidas pode marchar.

RECORDA

A pesar de ser unha partícula invariable, **quen** admite formas verbais en plural, pero só co verbo **ser**, nalgúñas interrogativas.

- **Quen sodes** vós para dicirme isto?
 - **Quen eran** estes que preguntaban por ti?
- É tamén moi frecuente na lingua o emprego da expresión **ser quen de**, co valor de **ser capaz de**:
- *Pois aquí están os paquetes que deixaron. A ver se **es quen de** levalos só.*

Cuxo/cuxa/cuxos/cuxas

- Empregamos estas formas de relativo como substitutas da combinación **de** + substantivo (con carácter posesivo ou de pertenza), principalmente no rexistro culto.

oración 1	oración 2
O concurso será en xuño.	A convocatoria do concurso xa foi publicada.
oración de relativo O concurso, cuxa convocatoria xa foi publicada, será en xuño.	

ATENCIÓN

Cuxo/a/os/as concordan en xénero e número co substantivo que acompañan, non co antecedente.

As persoas
cuxo emprego...
cuxa vivenda...
cuxos ingresos...
cuxas ocupacións...

Onde

- Serve para expresar localización no espazo e pode ter un antecedente explícito ou non.
 - *Por que non volvemos á vila **onde** estivemos o ano pasado? A min encantoume.*
 - *Vaias **onde** vaias, eu seguireite.*
- Pode ir precedido de preposicións, pero non de artigos.
 - *Ninguén sabe o lugar **de onde** provén unha rocha encontrada en México.*
- Cando o antecedente de onde é un substantivo, pode ser substituído por **no/na/nos/nas** + **que** ou por **no/na/nos/nas** + **cal/cales**.

onde

- Esta é a casa **na que** naceu Picasso.
na cal

Oracións subordinadas substantivas

- Existe un grupo de oracións subordinadas nas que o suxeito do verbo principal expresa algún tipo de influencia sobre o suxeito da frase subordinada: emítese un xuízo, exprésase un sentimento ou unha orde, maniféstase un desexo ou unha prohibición etc. Nestes casos, o verbo da oración subordinada vai en subxuntivo.
 - *O meu pai **quere que estude** (eu) Medicina.*
 - ***Prohíboche** (eu) **que sigas vendo** (ti) ese rapaz.*
 - *A algunhas persoas **moléstalles que teñamos** (nós) éxito.*
 - *Ao ministro **non lle importou que** miles de familias **perdesen** a súa única fonte de ingresos.*
- Pero cando o suxeito de ambas as accións é o mesmo, empregamos o infinitivo.
 - ***Quero** (eu) **estudar** (eu) Filosofía.*
 - *A moitos homes **moléstalles** (a eles) **ter**(eles) que **ocuparse** (eles) das tarefas domésticas.*
 - ***Non me importa perder** (eu) este posto de traballo, **prefiro** (eu) **dormir** (eu) tranquilo.*
- Cando na oración principal se emite un xuízo ou unha valoración impersonal sobre unha acción que realiza un suxeito determinado, o verbo da subordinada tamén vai en subxuntivo.
 - ***É normal que esteades** un pouco nerviosos.*
 - ***É lóxico que** a xente **espere** un cambio positivo.*
 - ***É probable que volvan** gañar as eleccións.*
 - ***Non parecía posible que** a xente **aceptase** semellantes medidas.*
- Pero cando na oración principal se emite un xuízo válido para calquera individuo, o segundo verbo vai en infinitivo.
 - ***É normal non querer** quedar sen traballo. (= **é normal para todo o mundo**)*
 - ***É triste ter que emigrar** por razóns económicas. (= **é triste para todo o mundo**)*
- Cando na oración principal afirmamos que un feito é verdade, na oración subordinada utilizamos o indicativo.
 - ***Creo que** os animais **teñen** sentimentos.*
 - ***Din que algo vai** cambiar.*
 - ***Estou convencido de que aprobará** o exame.*
 - ***Perdoa, pensaba que eras** outra persoa.*
- En cambio, cando na oración principal negamos ou cuestionamos a veracidade do expresado, na oración subordinada empregamos o subxuntivo.
 - ***Non creo que** Xavier **queira** vir connosco.*
 - ***Dubido que aprrobe** o exame.*
 - ***Non vexo que esteas** preparado para ocupar ese cargo.*
 - ***Eu non dixen que** a situación **fose** cambiar.*

Expresar condicións e consecuencias

- En galego, para falar dunha condición cuxo cumprimento é posible ou probable, empregamos o presente de indicativo e o futuro de subxuntivo. Para falar das consecuencias deste tipo de condición, podemos usar o presente e o futuro de indicativo e tamén o imperativo.

- 1) Se te **ergues** cedo,
- 2) Se te **ergueres** cedo,
- 3) Se **fas** o que che digo,
- 4) Se **fixeres** o que che digo,
- 5) Se **pasas/pasares** pola botica,

- 1) **aproveitas/aproveitarás** mellor o día.
- 2) **aproveitarás** mellor o día.
- 3) **consegues/conseguirás** o ascenso na empresa.
- 4) **conseguirás** o ascenso na empresa.
- 5) **merca** o xarope do neno.

- Para falar dunha condición cuxo cumprimento é imposible ou consideramos pouco probable, emprégase o pretérito imperfecto do subxuntivo. Para falar das consecuencias desta condición, úsase o pospretérito ou o condicional.

- 1) Se **tivese** máis tempo,
- 2) Se me **desen** un aumento de soldo,

- 1) **iría** ao ximnasio todos os días.
- 2) **pediría** a hipoteca do piso.

- Ademais de **se**, o nexo máis frecuente para introducir a oración condicional, hai outros nexos que tamén o poden facer, como, por exemplo: **a menos que**, **a non ser que**, **a condición de que**, **con tal que**, **con tal de que**, **(no) caso de que**, **salvo que**, **salvo se**, **sempre que**.

- ***No caso de que** non consiga un traballo nas próximas semanas, terei que regresar á aldea.*

- A condición tamén se pode expresar co verbo en infinitivo, introducido por **de**, **caso de** ou **con**. Neste caso, a consecuencia pode aludirse en presente ou futuro de indicativo, imperativo e pospretérito.

- 1) **Caso de faceren** a festa o mércores,
- 2) **Con saírmos** de casa ás nove e media,
- 3) **De chegares** antes ca min,
- 4) **De casarmos** daquela,

- 1) non **podemos** ir.
- 2) **chegamos** a tempo para o comezo da peza.
- 3) **comeza** a facer o xantar.
- 4) agora **seríamos** unha parella feliz.

Oracións concesivas

- As oracións concesivas serven para expresar unha dificultade, oposición ou contraste que non impide o cumprimento do que se di na oración principal. **Aínda que** é o conector máis frecuente para introducir este tipo de oracións, pero tamén o fan outros como **malia que**, **a pesar de (que)** e **mesmo que**.
 - ***Aínda que** o coche lles funcione fatal, non pensan cambiarlo.*
 - ***A pesar de que** teñen moito traballo, van encargarse do noso caso.*
 - ***Malia que** fíxese moitos cartos en América, non ten nada de seu.*
- **A pesar de** emprégase cando o suxeito é o mesmo nas dúas oracións. Neste caso, o verbo da oración concesiva vai en infinitivo.
 - ***A pesar de non ter** (eu) un traballo estable, nunca **tiven**(eu) problemas económicos.*

- En canto ao modo verbal deste tipo de oración, temos o seguinte esquema:
 - Para introducir feitos cos que queremos informar o noso interlocutor, o verbo vai en indicativo.
 - *Merquei unha casa preciosa, **aínda que está** un pouco lonxe do centro.*
 - ***Malía que** lle **dixen** que era un segredo, contouno a todo o mundo.*
 - *Non puiden falar con Xaime, **a pesar de que** o **chamei** varias veces.*
 - Se consideramos moi probable o cumprimento futuro dun feito, normalmente empregamos o futuro ou **ir** + infinitivo.
 - ***Aínda que** mañá **estarei/vou estar** esgotada, hoxe vou traballar ata bastante máis tarde.*
 - Cando queremos presentar feitos que non sabemos se se cumprarán ou se cumpriron, empregamos, respectivamente, o presente e o imperfecto de subjuntivo.
 - ***Aínda que** mañá **vaia** frío, iremos de excursión.*
 - ***Aínda que** **dixese** a verdade, non parecía nada sincero.*
 - Para falar de feitos que consideramos moi pouco probables no futuro ou no presente, empregamos o imperfecto de subjuntivo.
 - ***Aínda que** Eva se **opuxese**, aprobaríamos o novo orzamento.*
 - ***Aínda que** **tivese** moitos cartos, non mercaría un coche*

Oracións causais

- As oracións causais enuncian a causa do que se di na oración principal. O conector que máis frecuentemente as introduce é **porque**, seguido doutros como **xa que**, **posto que**, **unha vez que**, **visto que**, **por mor de (que)**, **a causa de (que)**, **por culpa de (que)**, **debido a (que)**, **pois, que** e **como**.
 - *Mercamos a tele pequena **porque** a grande pareceunos moi cara.*
 - ***Como** non están os nenos, imos saír cear fóra.*

- Tamén podes atopar máis información sobre este tipo de oracións consultando o ítem “Informar sobre causas e razóns”, na sección Conectores e organizadores do discurso.

Oracións finais

- As oracións finais explican a finalidade da acción da oración principal. O conector máis utilizado é **para (que)**, pero hai outros posibles, como **a que**, **co gallo de**, **co fin de (que)**, **co propósito de (que)**, **co obxecto de (que)**, **con tal de (que)**...
 - *Vounos chamar **para que** me digan o resultado.*
 - *Atrasamos o comezo do evento **co propósito de que** todos estivesen na apertura.*

Oracións consecutivas

- As oracións consecutivas expresan o resultado ou a consecuencia dos feitos narrados na oración principal. Os conectores máis frecuentes para introducilas son: **así que**, **logo**, **polo tanto**, **por conseguinte**, **en consecuencia**, **de modo/maneira que**, **de aí que**, **que** (xeralmente combinado con **tanto(s)/tanta(s)** ou **tal/tales**).
 - *Só sairemos despois do xantar, **así que** non chegamos antes das seis.*
 - *Padeceu dunha enfermidade moi grave, **de aí que** agora leva unha vida moi sa.*

Oracións modais

- As oracións modais serven para establecer o modo como se realiza a acción expresada na oración principal. O conector máis característico para introducilas é **como**, pero tamén se empregan outros conectores: **así como**, **tal como**, **ben como**, **como se**, **sen que**, **conforme**, **segundo**, **consoante** e **tal cal**.
 - *Atendeunos **como se** xa nos coñecese.*
 - *Seguín as instrucións **conforme** viñan no manual.*
- A oración modal tamén pode presentarse sen ningún conector. Neste caso, leva o verbo en xerundio.
 - *Non resolvemos nada **escondéndolle** a verdade.*

Discurso referido

- O discurso referido, tamén chamado estilo indirecto, é a transmisión, polo xeral nun novo contexto espacial e temporal, das palabras ditas por outros ou por nós mesmos.
 - *Teño moito sono.*
 - *Perdoa, que dixeches?*
 - ***Que teño moito sono.***
- *Chámame o xoves pola mañá.*
- ➔ ***Díxome que o chame o xoves pola mañá.***
- Se o que referimos indirectamente é unha pregunta introducida por unha partícula interrogativa, esta volve aparecer no discurso referido.
 - *Onde mercaches este colete?*
 - ➔ ***Preguntoume onde** mercara o colete.*
- Pero cando se trata dunha pregunta de resposta pechada (si/non), introducímola con **se** no estilo indirecto.
 - *Tes o enderezo de Eulalia?*
 - ➔ ***Preguntoume se** tiña o enderezo de Eulalia.*
- As accións que se expresan en presente en estilo directo, transmitense, en moitas ocasións, en copretérito.

luns ás 14 h Alba: Agora estou xantando.	o día seguinte ás 10 h Alba díxome que estaba comendo naquel momento. (= xa non está comendo)
luns ás 14 h Ramón: Estudo chinés.	o día seguinte ás 10 h Ramón díxome que estudaba chinés. (= aínda estudaba chinés)

- Cando referimos accións que se expresan en pretérito, empregamos o antepretérito.
 - *Preparei o material para a reunión.*
 - ➔ ***Díxome que preparara** o material para a reunión.*
- Nos relatos de feitos pasados, as peticións, ordes, instrucións, invitacións etc., adoitan referirse en imperfecto de subjuntivo.
 - *Dádeme outra oportunidade.*
 - ➔ ***Pediunos que lle désemos** outra oportunidade.*
 - *Deixen espazo para os novos estantes.*
 - ➔ ***Ordenounos que deixásemos** espazo para os novos estantes.*
- Cando transmitimos o dito por alguén, non sempre repetimos exactamente as súas mesmas palabras, senón que comunicamos o esencial da mensaxe, a intención.

Enunciado orixinal	Discurso referido
• Tráesme a correspondencia? • Podes traerme a correspondencia? • Tráeme a correspondencia, por favor. • Necesito que me traías a correspondencia. • Importaríache traerme a correspondencia?	• Pedíume que lle levase a correspondencia.

- Aínda que o verbo máis frecuente para introducir o discurso referido sexa **dicir**, dispoñemos de moitos outros para facelo.

aclarar	afirmar	asegurar
comentar	contar	declarar
destacar	explicar	expoñer
expresar	insistir	convidar
manifestar	negar	ordenar
pedir	precisar	preguntar
propoñer	rexear	recomendar
lembrar	repetir	suxerir

- O presidente **asegurou** que o goberno intentaría darlle unha solución ao problema dos artilleiros.
 - Os representantes sindicais **manifestaron** abertamente o seu desacordo coas medidas adoptadas polo goberno.
- Ademais da forma e modo verbais, no discurso referido numerosos elementos deben cambiar cando o contexto espazo-temporal é diferente ao do momento no que se dixo o texto orixinal.
- **Ven** sobre as oito e media.
 - Díxome que **fose** sobre as oito e media.
 - **Trae** un pouco de pan. **Eu** porei o demais.
 - Díxome que **levase** un pouco de pan, que **ela** poría o demais.
 - **Gústache** vivir **aquí**?
 - Preguntoulle se lle gustaba vivir **alí**.

Expresión da conxectura

- Existen varios recursos para facer suposicións.
- **supoñer que** + indicativo
 - **quizais/tal vez** + indicativo/subxuntivo
 - **ao mellor/igual** + indicativo
 - **é probable que/é posible que/pode (ser) que** + subxuntivo
 - **o máis seguro/o máis posible é que** + subxuntivo
 - **seguramente/probablemente/posiblemente** + indicativo
 - **seguro que/estou seguro de que** + indicativo
- Tamén podemos empregar o futuro de indicativo para facer suposicións sobre o presente.
- Sabes onde **está** Paula? Non **a vin** en todo o día.
 - **Estará** traballando, como sempre. (= **supoño** que **está** traballando.)
- Do mesmo xeito, utilizamos o condicional para facer suposicións sobre o pasado.
- O outro día **non vin** a Mario **no partido**.
 - Ah, non? Pois **estaría** enfermo, porque **non adoita** perder **ningún**.
- A correspondencia entre os tempos verbais é a seguinte:

O que sei	O que supoño
Presente	Futuro de indicativo
Pretérito	Condición
Copretérito	Condición

ATENCIÓN

Coa forma interrogativa convidamos o noso interlocutor a especular.

- Que lle **pasará** a Amanda?
- Onde **aprendería** Carlos a bailar tan ben?

O VERBO

Formas nominais

- Os verbos teñen tres formas nominais, tamén chamadas non persoais, porque son formas que non se conxugan: o infinitivo, o participio e o xerundio. Estas formas combínanse con outros verbos conxugados para formar as perífrases verbais. Por si soas, teñen as máis diversas funcións.

Infinitivo

- Funciona como substantivo e, polo tanto, pode ser suxeito ou complemento directo dunha oración.
- **Fumar** é malo para a saúde.
 - Odio **estudar** pola noite.
- Tamén nestes casos, pode ter complementos propios do verbo.
- **Estudar idiomas** é moi necesario hoxe en día. (CD)
 - É fundamental **explicarlles claramente as cousas aos nenos**. (Complemento de modo, CD e CI)

Participio

- Funciona como adxectivo e concorda en xénero e número co substantivo ao que se refire. Cando queremos presentar este adxectivo como o resultado dunha acción, empregámolo co verbo **estar**.
- A impresora **está quebrada**. (= **alguén** a **quebrou**)
 - Por que **están** todas as ventás **abertas**? (= **alguén** as **abriu**)
- Nun discurso formal, é frecuente o uso do participio para substituír toda unha construción verbal pasiva.

(Foron) **Detidas** seis persoas por un delito de pirataría.

O vehículo, (que foi) **roubado** hai uns meses en Vilalba, fora utilizado polos ladróns noutros delitos.

A obra, (que foi) **composta** a principios do século XX, reflicte uns valores que aínda seguen vixentes.

Estes xardíns, (que son) **coñecidos** como “o viveiro”, foron unha encomenda dunha das familias máis podentes da cidade.

As ventás, (que están) **orientadas** cara ao leste e ao oeste, permiten a entrada de luz durante todo o día.

Xerundio

- Expresa o modo en que alguén fai algo ou a simultaneidade de dúas accións.
- Marchou **chorando**.
 - Adoito traballar **oíndo** música.
- Nesta función de adverbio, o xerundio tamén admite complementos.

- Entrou **falando moi alto** para chamar a atención dos asistentes.

ATENCIÓN

O xerundio non se emprega na forma negativa. Nestes casos, úsase sempre **sen + infinitivo**.

- Fíxoo **sen querer**.

O infinitivo conxugado

- Tamén denominado infinitivo persoal ou flexionado, esta forma verbal representa unha das principais peculiaridades da lingua galega. Fórmase engadíndolle ao infinitivo impersoal as seguintes desinencias.

ANDAR	BEBER	PARTIR
andar	beber	partir
andares	beberes	partires
andar	beber	partir
andamos	bebemos	partirmos
andades	bebedes	partirdes
andaren	beberen	partiren

- A pesar de non ter un emprego obrigatorio, recoméndase o seu uso principalmente nos seguintes casos:
 - Cando a forma de infinitivo ten un suxeito distinto ao do verbo principal:
 - De **acceptaren** (eles) as nosas condicións, asinaremos (nós) o contrato cando queiran.
 - Cando, tendo o verbo principal e o infinitivo o mesmo suxeito, a oración de infinitivo vai anteposta:
 - Para **facermos** (nós) máis rapidamente este traballo, necesitamos (nós) unhas ferramentas máis axeitadas.
 - Cando, coa oración de infinitivo posposta e tendo o verbo principal e o infinitivo o mesmo suxeito, o infinitivo vai distanciado do verbo principal:
 - Temos que ler moi ben as instrucións que acompañan estes mobles, para **podermos** montalos.
 - Cando o infinitivo indica a indeterminación do suxeito. Neste caso vai na terceira persoa do plural.
 - A pesar de todo, o xuíz non permitiu **entrevistaren** os acusados.

ATENCIÓN

Na maioría dos casos, o infinitivo conxugado aparece despois dunha preposición, pero tamén pode encontrarse fóra dese contexto.

- Convén **esclarecermos** todas as dúbidas antes de asinarmos o contrato.
- Lamentas non **conseguíres** un traballo, pero tampouco te empeñas tanto en buscalo.
- Cómpre **recordardes** o amable que sempre foron convosco.

TEMPOS DO MODO INDICATIVO

Presente

	ANDAR	BEBER	VIVIR
(eu)	ando	bebo	vivo
(ti)	andas	bebes	vives
(el/ela/vostede)	anda	bebe	vive
(nós)	andamos	bebemos	vivimos
(vós)	andades	bebedes	vivides
(eles/elas/vostedes)	andan	beben	viven

Empregamos o presente de indicativo para:

- facer afirmacións atemporais: A auga **é** H₂O.
- falar de feitos habituais: **Vexo** os meus pais todas as fins de semana.
- falar do presente cronolóxico: **Vai** moito frío hoxe, verdade?
- pedir cousas e accións en preguntas: **Déixasme** cinco euros?
- falar de accións futuras relacionadas con intencións firmes: Esta noite **chámote** e **digoche** algo.
- relatar en presente histórico: Logo da invasión napoleónica, as colonias de ultramar **independízanse**.
- dar instrucións: Primeiro **refogas** a cebola, logo **botas** a carne e o viño branco.
- indicar o valor durativo, que expresa unha duración prolongada: **Vivo** nesta rúa dende sempre.

Copretérito

	ANDAR	BEBER	VIVIR
(eu)	andaba	bebía	vivía
(ti)	andabas	bebías	vivías
(el/ela/vostede)	andaba	bebía	vivía
(nós)	andabamos	bebiámos	viviámos
(vós)	andabades	bebiades	viviades
(eles/elas/vostedes)	andaban	bebían	vivían

ATENCIÓN

Na primeira e na segunda persoas do plural, prodúcese un cambio de sílaba tónica.

- Algúns verbos presentan formas irregulares no copretérito:

	SER	PÓR	TER	VIR
(eu)	era	puña	tiña	viña
(ti)	eras	puñas	tiñas	viñas
(el/ela/vostede)	era	puña	tiña	viña
(nós)	eramos	puñamos	tiñamos	viñamos
(vós)	erades	puñades	tiñades	viñades
(eles/elas/vostedes)	eran	puñan	tiñan	viñan

ATENCIÓN

Os verbos derivados dos anteriores tamén presentan as mesmas irregularidades: *repor*, *compor*, *supor*, *recompor*, *sobrepór*, *antepór*, *ater*, *reter*, *conter*, *previr*, *intervir*, *sobrevir* etc.

resumo gramatical

- Os principais usos do copretérito son:
 - describir calidades en pasado.
 - *Antes, miña nai **levaba** o pelo moito máis longo.*
 - presentar accións habituais nunha etapa do pasado.
 - *De neno, **agachábame** cando viña algunha visita.*
 - describir a situación en torno a uns acontecementos que relatamos (normalmente en pretérito). Adoitamos escribir cousas como a data, a hora, o lugar, o estado ou o aspecto das persoas etc.
 - ***Estaba** mirando pola ventá cando vin pasar o meu irmán. **Levaba** unha roupa un pouco rara...*
 - *Esta mañá **apetecíanme** tanto uns churros que fun almorzar ao bar de abaixo.*
 - indicar o valor de simultaneidade no pasado.
 - ***Chegou** mentres eu **ceaba**.*
 - indicar o valor prospectivo, isto é, de futuro dende o pasado:
 - ***Díxome** que hoxe **chegaba** o paquete.*
 - indicar o valor narrativo.
 - *Mateo **camiñaba** cara o parque.*
 - ***Estaba** disposto a escribir a nosa historia.*
 - indicar o valor enfático.
 - ***Era** o que me faltaba hoxe!*
 - indicar o valor de cortesía ou atenuante nunha petición.
 - ***Quería** un café morno, por favor.*
 - indicar o valor de ficción.
 - *Eu **era** o soldado e ti **facías** de capitán.*

■ Tamén empregamos o copretérito para referirnos a accións que se interrompen ou se modifican durante o seu inicio ou o seu desenvolvemento.

- ***Ía** á casa de Iolanda, pero topeime cun amigo e fomos tomar algo. (= non fun á casa de Iolanda)*
- Noutros casos, mediante verbos como **pensar**, **querer** ou **ir**, o copretérito serve para expresar a nosa intención de levar a cabo unha acción que finalmente non chega a ter lugar.
 - ***Pensaba** quedar na biblioteca, pero ao final marchei.*
 - ***Ía** pasar as vacacións cuns amigos, pero enfadámonos e ao final decidín ir de viaxe só.*
 - *A semana pasada **queríamos** pintar toda a casa, pero chegaron uns amigos por sorpresa e, claro, non puidemos.*

Pretérito

	ANDAR	BEBER	VIVIR
(eu)	andei	bebín	vivín
(ti)	andaches	bebiches	viviches
(el/ela/vostede)	andou	bebeu	viviú
(nós)	andamos	bebemos	vivimos
(vós)	andastes	bebestes	vivistes
(eles/elas/vostedes)	andaron	beberon	viviron

- O pretérito emprégase para relatar accións pasadas, relacionadas ou non co presente.
 - *Esta semana **coñecín** moita xente interesante.*
 - *O mes pasado **descubrí** un restaurante xenial.*
- Valor puntual do acontecido no pasado.
 - *A fin de semana pasada **estivemos** en París.*
- Valor de anterioridade no pasado, equivalente a un antepretérito.
 - *Cando caín non souben se **rompín** ('rompera') a perna ou o xeonllo.*
- Valor de anterioridade no futuro.
 - *Cando chames, seguro que eu xa **cheguei** á casa.*

Verbos con terminacións irregulares

- Os seguintes verbos presentan irregularidades propias na raíz e teñen unhas terminacións especiais no pretérito, independentemente da conjugación á que pertencen.

estar	estiv-	
dicer	dix-	-en
facere	fix-	-eches
ter	tiv-	-o
poder	puid-	-emos
poñer	pux-	-estes
querer	quix-	-eron
traer	troux-	
saber	soub-	

ATENCIÓN

Na primeira e na terceira persoas do singular dos verbos regulares, a última sílaba é tónica; nos irregulares, en cambio, a sílaba tónica é a penúltima.

- Os verbos **ir** e **ser** teñen a mesma forma no pretérito: **fun**, **fuches**, **foi**, **fomos**, **fostes**, **foron**.

Antepretérito

	ANDAR	BEBER	VIVIR
(eu)	andara	bebiera	vivira
(ti)	andaras	bebieras	viviras
(el/ela/vostede)	andara	comera	vivira
(nós)	andaramos	beberamos	viviramos
(vós)	andarades	beberades	vivirades
(eles/elas/vostedes)	andaran	beberan	viviran

Algúns verbos irregulares

DICIR	ESTAR	FACER	IR/SER	TER
dixera	estivera	fixera	fora	tivera
dixeras	estiveras	fixeras	foras	tiveras
dixera	estivera	fixera	fora	tivera
dixeramos	estiveramos	fixeramos	foramos	tiveramos
dixerades	estiverades	fixerades	forades	tiverades
dixeran	estiveran	fixeran	foran	tiveras

- Empregamos este tempo para marcar que unha acción pasada é anterior a outra acción tamén pasada, xa mencionada.
 - *Cando Alfredo chegou ao hospital, a súa muller xa **dera** a luz. (= a segunda acción é anterior á primeira: Alfredo non estaba cando naceu o bebé)*
- Valor desiderativo, empregado en enunciados exclamativos.
 - *Quen me **dera**!*
- Valor imperativo dende o pasado.
 - *Se non o pediches, **pedíralo**.*
- Valor de cortesía nunha petición.
 - ***Quixera** pedirlle un favor.*

Alternancia dos tempos do pasado no relato

- Nun relato podemos utilizar varios tempos do pasado. Facemos avanzar a historia con cada novo feito que presentamos en pretérito.
 - *Aquel día Xan non **oíu** o espertador e **espertou** media hora tarde. **Saíu** da casa sen almorzar e **colleu** un taxi. Por sorte, **conseguiu** chegar a tempo ao aeroporto.*
- En cada feito podemos “deter a acción” e “mirar” as circunstancias que a rodean. Para isto, usamos o copretérito.
 - *Aquel día Xan **estaba** moi canso e non **oíu** o espertador, así que espertou media hora tarde. Como non **tiña** tempo, **saíu** de casa sen almorzar e colleu un taxi. Por sorte, non **había** moito tráfico e conseguiu chegar ao aeroporto a tempo.*

- A elección que facemos entre pretérito e copretérito non depende da duración das accións, senón da maneira na que queremos presentalas e da súa función no relato.
 - *Onte, como **estaba chovendo**, non **saín**.* (Non interesa o fin da chuvia: presentámola como unha circunstancia de “non saír”)
 - *Onte **estivo chovendo** todo o día e non **saín**.* (Informo da duración da chuvia e do feito de “non saír”)
- Co antepretérito marcamos que unha acción é anterior a outra xa mencionada. De novo, o relato non avanza: damos un salto atrás, en xeral para explicar algunha circunstancia pasada.
 - *Aquel día Xan estaba moi canso porque **estivera estando** ata a madrugada e non oíu o espertador, así que espertou media hora tarde...*

Futuro

- O futuro fórmase engadíndolle ao infinitivo as terminacións **-ei, -ás, -á, -emos, -edes e -án**.

	ANDAR	BEBER	VIVIR
(eu)	andarei	beberei	vivirei
(ti)	andarás	beberás	vivirás
(el/ela/vostede)	andar	beberá	vivirá
(nós)	andaremos	beberemos	viviremos
(vós)	andaredes	beberedes	viviredes
(eles/elas/vostedes)	andarán	beberán	vivirán

- Hai moi poucos verbos irregulares. Estes presentan un cambio na raíz, pero teñen as mesmas terminacións cós verbos regulares.

DICIR	FACER
direi	farei
dirás	farás
dirá	fará
diremos	faremos
diredes	faredes
dirán	farán

ATENCIÓN

Todos os verbos compostos dos anteriores tamén teñen formas irregulares de futuro: *desfacer, predicir, refacer...*

- Empregamos o futuro para referirnos ao futuro cronolóxico dunha maneira neutra. Utilizámolo para facer predicións ou para expresar que algo ocorrerá inexorabilmente.
 - *Mañá **fará** sol en todo o país.*
 - *As cartas din que **terás** moitos fillos.*
 - *O sol **sairá** mañá ás 6.42 h.*
- Valor aproximativo.
 - ***Terá** uns 40 anos.*
- Valor imperativo.
 - *Non **comerás** doces!*
- Valor dunha cortesía nunha petición.
 - ***Poderá** asinarme a solicitude?*
- Valor enfático ou de intensificación.
 - ***Serás** babeco!*
- Empregamos o futuro para referirnos ao futuro cronolóxico
 - *Mañá **fará** sol en todo o país.*
- Tamén usamos este tempo para formular hipóteses sobre o futuro ou o presente, algunhas veces acompañado por marcadores como **seguramente, probablemente, posiblemente** etc.

- *Non sei onde deixei as chaves do coche.*
- Pois **estarán** sobre o moble da entrada, coma sempre.
- *Que vas facer esta noite?*
- Pois seguramente **quedarei** na casa. E ti?
- *Eu creo que **saírei** tomar algo por aí.*

ATENCIÓN

Para falar de plans, intencións e accións futuras emprégase máis frecuentemente o presente de indicativo ou a perífrase **ir + infinitivo**.

- *Mañá **temos** a comida na casa. **Axúdasme**?*
- Pois non **podo**. ***Vou falar** co propietario do piso ás 12 h e non sei a que hora **volvo**.*

Pospretérito

- Obtense o pospretérito engadíndolle ao infinitivo as terminacións **-ía, -ías, -ía, -íamos, -íades e ían**.

	ANDAR	BEBER	VIVIR
(eu)	andaría	bebería	viviría
(ti)	andarías	beberías	vivirías
(el/ela/vostede)	andaría	bebería	viviría
(nós)	andaríamos	beberíamos	viviríamos
(vós)	andariades	beberíades	viviríades
(eles/elas/vostedes)	andarian	beberían	vivirían

- Son irregulares os mesmos verbos que en futuro, tamén cunha irregularidade que afecta á raíz.

DICIR	FACER
diría	faría
dirías	farías
diría	faría
diríamos	faríamos
diriades	fariades
diría	farían

- Usamos o pospretérito para expresar desexos difíciles ou imposibles de realizar.
 - *Que sono! **Iría** dormir agora mesmo se puidese.*
- Para aconsellar:
 - ***Deberías** empezar a estudar. Falta moi pouco para os exames.*
- Para pedir cortesmente que alguén faga algo.
 - ***Importaríache** axudarme cos deberes?*
 - ***Poderías** suxeitar isto un momento, por favor?*
- Para evocar situacións imaxinarias.
 - *Se soubese tocar un instrumento, **tocaría** nun grupo.*
- Para opinar sobre accións e condutas.
 - *Eu nunca **casaría** por diñeiro.*
- Valor de probabilidade.
 - ***Habería** unhas 500 persoas na praza.*
- Valor de dúbida.
 - ***Sería** certo o que dixó?*
- Valor irónico.
 - ***Gañaría** moitos cartos, pero nada lle quedou.*

Imperativo

Imperativo afirmativo

- O imperativo afirmativo en galego ten catro formas: **ti** e **vós** (informal); **vostede** e **vostedes** (formal).

resumo gramatical

	ANDAR	BEBER	VIVIR
(ti)	anda	bebe	vive
(vós)	andade	bebede	vivide
(vostede)	ande	beba	viva
(vostedes)	anden	beban	vivan

- As formas para **ti** e **vós** obtéñense eliminando o **-s** final da forma correspondente en presente.

estudas = **estuda** estudades = **estudade**
comes = **come** comedes = **comede**

ATENCIÓN

Alguns verbos irregulares non seguen esta regra para a segunda persoa do singular.

poñer/pór = **pon** facer = **fai**
vir = **ven** ter = **ten**

As formas para vostede e vostedes obtéñense cambiando a vogal temática da forma correspondente do presente.

estuda = **estude** estudan = **estuden**
come = **coma** comen = **coman**

ATENCIÓN

Os verbos que son irregulares na primeira persoa do presente teñen, no imperativo afirmativo de vostede e vostedes, a mesma raíz irregular.

poño = **poña/n** saio = **saia/n** fago = **faga/n**
veño = **veña/n** vexo = **vexa/n** teño = **teña/n**
oio = **oia/n** digo = **diga/n** traio = **traia/n**

- Os verbos **ser** e **ir** presentan formas especiais no imperativo afirmativo:

	SER	IR
(ti)	sé	vai
(vós)	sede	ide
(vostede)	sexá	vaia
(vostedes)	sexan	vaian

Imperativo negativo

- As formas do imperativo negativo son as mesmas do presente de subxuntivo para todas as persoas.

ANDAR	BEBER	VIVIR
non andes	non bebas	non vivas
non ande	non beba	non viva
non andedes	non bebedes	non vivades
non anden	non beban	non vivan

- Recorda que co imperativo negativo os pronomes van diante do verbo, agás nas perífrases onde a súa posición pode variar.
 - Non **me esperes** para cear. *Vou chegar moi tarde.*
 - Non **te vaías esquecer** da reunión! / Non **vaías esquecer-te** da reunión!

- Empregamos o imperativo para:
 - Dar instrucións.
 - **Retire** o plástico protector e **coloque** o aparato sobre unha superficie estable.

- Conceder permiso.
 - *Podo entrar un momento?*
 - *Sí, claro. **Pasa, pasa.***
- Ofrecer algo.
 - **Toma, proba** estas galletas. *Están boísimas.*
- Aconsellar.
 - *Non sei que poñer para a cea de traballo de mañá.*
 - **Pon** o vestido azul, non? *Quédache moi ben.*

ATENCIÓN

Ás veces empregamos o imperativo para dar ordes ou pedir accións, pero só en situacións moi xerarquizadas ou de moita confianza. Adoítamos suavizar este emprego con elementos como **por favor, veña** etc., ou xustificando a petición.

- **Por favor, Francisco, fágame** dez copias destes documentos.
- **Ven** comigo de compras... **veña**, que logo non podo con todas as bolsas.

O SUBXUNTIVO

- No modo subxuntivo, a noción temporal de presente, pasado ou futuro non depende da forma verbal como tal, senón, en moitos casos, da estrutura na que aparece. Por exemplo, o presente de subxuntivo pode referirse ao presente ou ao futuro; o imperfecto, ao pasado, ao presente e ao futuro; e o futuro, ao presente e ao futuro.
 - Cando **veñas**, falaremos. (Sucedará no futuro)
 - Non quero que o **tomes** mal. (Agora)
 - Díxome que **calase**. (Pasado)
 - Se **puidese**, mañá mesmo iría verte. (Pode suceder no futuro)
 - E se **procurásenos** outro avogado? (Agora)
 - Chámame cando **chegaren** os teus pais. (Futuro)
 - Se **quixermos** gañar o premio, temos que ser os mellores. (Agora)

Presente de subxuntivo

- A conjugación é case idéntica á do presente de indicativo: só se inverte a vogal temática.

-ar - e
-er/-ir - a

	ANDAR	COMER	ESCRIBIR
(eu)	ande	coma	escriba
(ti)	andes	comas	escribas
(el/ela/vostede)	ande	coma	escriba
(nós)	andemos	comamos	escribamos
(vós)	andedes	comades	escribades
(eles/elas/vostedes)	anden	coman	escriban

- Algúns verbos irregulares

DAR	DICIR	ESTAR	FACER
dea	diga	estea	faga
deas	digas	esteas	fagas
dea	diga	estea	faga
deamos	digamos	esteamos	fagamos
deades	digades	esteades	fagades
dean	digan	estean	fagan

O SUBXUNTIVO

- No modo subxuntivo, a noción temporal de presente, pasado ou futuro non depende da forma verbal como tal, senón, en moitos casos, da estrutura na que aparece. Por exemplo, o presente de subxuntivo pode referirse ao presente ou ao futuro; o pretérito, ao pasado, ao presente e ao futuro; e o futuro, ao presente e ao futuro.
 - Cando **veñas**, falaremos. (Sucederá no futuro)
 - Non quero que o **tomes** mal. (Agora)
 - Díxome que **calase**. (Pasado)
 - Se **puidese**, mañá mesmo **iría** verte. (Pode suceder no futuro)
 - E se **procurásenos** outro **avogado**? (Agora)
 - Chámame cando **chegaren** os teus pais. (Futuro)
 - Se **quixermos** gañar o premio, temos que ser os mellores. (Agora)

Presente de subxuntivo

- A conjugación é case idéntica á do presente de indicativo: só se inverte a vogal temática.

-ar - e
-er/-ir - a

	ANDAR	COMER	ESCRIBIR
(eu)	ande	coma	escriba
(ti)	andes	comas	escribas
(el/ela/vostede)	ande	coma	escriba
(nós)	andemos	comamos	escribamos
(vós)	andedes	comades	escribades
(eles/elas/vostedes)	anden	coman	escriban

- Alguns verbos irregulares

DAR	DICIR	ESTAR	FACER
dea	diga	estea	faga
deas	digas	esteas	fagas
dea	diga	estea	faga
deamos	digamos	esteamos	fagamos
deades	digades	esteades	fagades
dean	digan	estean	fagan

IR	TER	SER	VIR
vaia	teña	sexa	veña
vaías	teñas	sexas	veñas
vaia	teña	sexa	veña
vaíamos	teñamos	sexamos	veñamos
vaíades	teñades	sexades	veñades
vaian	teñan	sexan	veñan

- Os principais valores do presente de subxuntivo son:
 - valor desiderativo:
 - Oxalá me **diga** que **acepta**!
 - valor de posibilidade:
 - Quiz **sexa** certo o que lle **pasou**.
 - valor de imperativo:
 - Que se **xunten** todos nunha aula.

- Fíxate en que moitos verbos que presentan unha irregularidade na primeira persoa do presente de indicativo teñen esa mesma irregularidade no presente de subxuntivo. É o caso, por exemplo, dos verbos **pór**, **facer**, **ver**, **ter** e **ir**.
- Sobre o emprego do presente de subxuntivo, podes atopar máis información na sección A subordinación.

Pretérito de subxuntivo

	ANDAR	BEBER	VIVIR
(eu)	andase	bebese	vívise
(ti)	andases	bebases	vivises
(el/ela/vostede)	andase	bebese	vívise
(nós)	andásemos	bebésemos	vivíssemos
(vós)	andásedes	bebésedes	vivísedes
(eles/elas/vostedes)	andasen	bebesen	vivisen

- Alguns verbos irregulares:

ESTAR	DICIR	FACER	IR/SER
estivese	dixese	fixese	fose
estiveses	dixeses	fixeses	foses
estivese	dixese	fixese	fose
estivésemos	dixésemos	fixésemos	fósemos
estivésedes	dixésedes	fixésedes	fósedes
estivesen	dixesen	fixesen	fosen
PÓR/POÑER	QUERER	TER	VIR
puxese	quixese	tivese	viñese
puxeses	quixeses	tiveses	viñeses
puxese	quixese	tivese	viñese
puxésemos	quixésemos	tivésemos	viñésemos
puxésedes	quixésedes	tivésedes	viñésedes
puxesen	quixesen	tivesen	viñesen

- Observa que, na maioría dos casos, a irregularidade que presenta a raíz é a mesma das formas irregulares do pretérito de indicativo.

Pretérito indicativo		Imperfecto subxuntivo
estivo	→	estivese
dixo	→	dixese
fixo	→	fixese
etc.		

- O pretérito de subxuntivo emprégase nas construcións condicionais para falar dunha acción cuxo cumprimento consideramos imposible ou pouco probable.
 - Se **estudases** un pouco máis, non che sería difícil aprobar o curso.
- Tamén o utilizamos no estilo indirecto para referir accións pasadas que no seu momento estaban nun plano futuro (en
 - Insistirei ata que me **solucionen** este problema.
 - Onte prometeu que insistiría ata que lle **solucionasen** o problema.
 - Cando **saíren** os resultados do balance, volveremos falar.
 - A semana pasada dixo que, cando **saísen** os resultados do balance, volveríamos falar.
 - Os que **quixeren** un xustificante de asistencia, deberán pedilo na secretaría.
 - Informou que os que **quixesen** un xustificante de asistencia, deberían pedilo na secretaría.

resumo gramatical

- Asemade, empregamos este tempo verbal para referir peticións, ordes, instrucións e invitacións, nos relatos de feitos pasados.
 - **Non abrasdes** a porta a ningún descoñecido.
 - Díxonos que non **abrisemos** a porta a ningún descoñecido.
 - **Tráeme** os documentos para asinar.
 - Pedíume que lle **levase** os documentos para asinar.
- Usamos o pretérito de subjuntivo con valor de posterioridade dende o pasado e con valor desiderativo:
 - Pedíume que lle **mercase** un teléfono novo.
 - **Oxalá fose** ben rico!
- Nas oracións subordinadas finais (introducidas, por exemplo, con **para que**), o verbo vai en pretérito de subjuntivo cando se alude a un momento pasado.
 - De pequeno, meus pais leváronme a Arxentina para que **coñecese** o lugar no que nacera.
- Recorda que, en galego, as únicas terminacións válidas para o pretérito de subjuntivo son **-ase**, **-ese** e **-ise**, para as conjugacións **-ar**, **-er** e **-ir**, respectivamente.
- Valor de posterioridade dende o pasado:
 - Pedíume que lle **mercase** un teléfono novo.
- Valor desiderativo:
 - **Oxalá fose** ben rico!

Futuro de subjuntivo

- O futuro de subjuntivo fórmase engadíndolle ao infinitivo impersonal, ou ás raíces das formas irregulares, as mesmas desinencias do infinitivo conjugado.

ANDAR	BEBER	VIVIR
andar	beber	partir
andares	beberes	partires
andar	beber	partir
andamos	bebermos	partirmos
andades	beberdes	partirdes
andaren	beberen	partiren

- Fíxate na coincidencia destas formas regulares coas do infinitivo conjugado.

Alguns verbos irregulares

DICIR	ESTAR	FACER	IR/SER	PODER
dixer	estiver	fixer	for	puiden
dixeres	estiveres	fixeres	fores	puideres
dixer	estiver	fixer	for	puiden
dixermos	estivermos	fixermos	formos	puidermos
dixerdes	estiverdes	fixerdes	fordes	puiderdes
dixeren	estiveren	fixeren	foren	puideren

POÑER	QUERER	TER	SABER
puxer	quixer	tiver	souber
puxeres	quixeres	tiveres	souberes
puxer	quixer	tiver	souber
puxermos	quixermos	tivermos	soubermos
puxerdes	quixerdes	tiverdes	souberdes
puxeren	quixeren	tiveren	souberen

ATENCIÓN

Un truco para facer a forma irregular do futuro de subjuntivo é coller a mesma raíz das formas irregulares do pretérito de indicativo.

Pretérito indicativo		Futuro subjuntivo
estivo	→	estiver
dixo	→	dixer
fixo	→	fixer
etc.		

- O futuro de subjuntivo emprégase con máis frecuencia en oracións temporais e condicionais, xeralmente para falar de hipóteses ou de previsións relacionadas co futuro. É máis común na lingua escrita, principalmente na literaria e nalgúns rexistros formais como a documentación xurídica e administrativa.
 - Os que **aínda non estiveren** matriculados non **poderán** presentarse aos exames.
 - Cando **quixeres** de min saber, lembra que **tiven** que te esquecer.
 - Se as reclamacións presentadas **foren** denegadas, **seguirán** válidos os actuais resultados.

Cando as pedras **deren** gritos
e o sol **parar** de andar
e o mar non **tiver** auga
heime de ti apartar

Perífrases verbais

- As perífrases verbais son construcións que se forman con dous ou máis verbos: un conjugado (cuxo significado se ve modificado) e outro na forma nominal ou non persoal (infinitivo, participio ou xerundio). Nalgunhas perífrases, estes verbos están conectados por algún elemento de relación (preposición ou conxunción).
 - **Aínda que xa cumpríu** setenta anos, **segue traballando**.
 - Este verán **imos matricularnos** nun dos cursos que ofrece o centro social do barrio.
 - **Teño que falar** cos pais dos rapaces sobre a próxima excursión.
- As perífrases poden encadearse:
 - **Dí que está deixando de fumar**. (estar + xerundio/deixar de + infinitivo)
 - **Vas seguir indo** a ese restaurante despois do que pasou? (ir + infinitivo/seguir + xerundio)
- A continuación, lístanse as principais perífrases verbais do galego e a relación do que poden indicar.

Acabar de/Rematar de + infinitivo

- Indica o remate dunha acción.

- **Acabas de chegar** e xa pensas **saír de novo**?
- Por fin **rematei de poñer** o pavimento!

Haber (de) + infinitivo

■ Indica obrigatoriedade, cun matiz de futuridade, e probabilidade.

- **Has (de) facer** o que che digan.
- Aínda **hei de mercarche** un cabaliño.
- Os nenos **han (de) estar** na eira xogando.

Hai que/Ter que (de) + infinitivo

■ Utilízanse para indicar a obrigación ou a necesidade de facer algo. **Hai que** expresa a obrigatoriedade dunha forma máis xeral e impersoal, mentres que **ter que** o fai de xeito máis persoal.

- **Hai que baixar** o lixo, quen pode facelo?
- **Teño que/de axudar** ao meu irmán cos deberes.
- **Teño que/de conseguir** unha parella para as clases de baile.

Ir + infinitivo

■ Utilízase para falar de accións futuras vinculadas ao momento presente ou de algo que planificamos como unha intención.

- Para a semana **imos ter** outra reunión.
- **Vou chamalo** hoxe mesmo e **(vou) contarlle** todo o que ocorreu.

Ir/Vir + xerundio

■ Empréganse para indicar o desenvolvemento progresivo ou gradual dunha acción.

- **Fun lendo** estes libros ata rematar toda a colección.
- **Veñen traballando** niso dende hai seis anos.

Levar + participio

■ Indica que a acción expresada polo infinitivo ocorreu en varias ocasións ou que se trata dun proceso continuado.

- **Levo ido** alí moitas veces e nunca o vin.
- Xa **levaba escritos** varios folios cando nos mandaron cambiar o tema do traballo.

Levar + xerundio (+ cantidade de tempo)

■ Expresa o tempo transcorrido dende o comezo dunha acción.

- **Levaban vivindo** tres anos na casa da aldea.
- **Levan** máis dunha semana **preparando** o exame.

Poder + infinitivo

■ Emprégase para expresar probabilidade ou hipótese.

- Como aínda non conseguiron os billetes, **pode ser** que non veñan para o Nadal.

Seguir + xerundio

■ Indica que unha acción non se interrompeu.

- Suso **segue saíndo** con Marisol, a súa primeira moza.

Ter + participio

■ Expresa a reiteración dunha acción.

- **Ten colaborado** coa comisión de festas da localidade en varias ocasións.

Vir (a)/Acabar por/Chegar a + infinitivo

■ Indican a solución ou o resultado final dun proceso ou dunha acción.

- Apenas se relacionaban de mozos, e logo **viñeron (a) ser** moi bos amigos.
- Despois de mirar en varias tendas, **acabou por mercar** o primeiro coche que vira.
- Fixo moitos cartos en América, aínda que non **chegou a ser** millonario.

Volver + infinitivo

■ Indica a repetición da acción expresada no infinitivo.

- Se **volves saír** con eses rapaces, poderás ter serios problemas.
- Cando me xubile, **volverei estudar** idiomas.

ATENCIÓN

Nas perífrases con participio, é posible que este se flexione, concordando co complemento.

- **Levo lidas** trinta páxinas deste libro.
- Non **darás rematada** a tese antes da voda.

Non obstante, co verbo **ter**, cando o participio concorda co complemento, non se trata dunha perífrase, senón do seu emprego como adxectivo.

- **Teño feito** esta ruta outras veces. (perífrase)
- Xa teño **terminados os informes**. (adxectivo).

Tampouco se consideran perífrases as construcións nas que o participio concorda co suxeito, funcionando como un predicativo deste.

- **Miña nai** leva **ocupada** todo o día.
- **Os nenos** seguían **espertos** cando volvemos da festa.

Impersonalidade

- A impersonalidade pódese expresar de varias maneiras.

Se + verbo en terceira persoa do singular/plural

- Adoitamos empregar esta forma cando damos instrucións ou cando nos referimos a cousas que son válidas para todo o mundo.

- Primeiro, **fritense** as patacas.
- **Débese** pedir permiso antes de entrar.

Verbo en terceira persoa do plural

- Trátase de accións realizadas por unha persoa concreta (ou varias), cuxa identidade non ten importancia para o que fala: a atención céntrase na acción e non no axente.

- Que partido **botan** hoxe na nova canle?
- **Abriron** un supermercado de gran superficie no noso barrio.
- **Din** que habrá eleccións anticipadas.

Verbo en segunda persoa do singular

- Trátase de accións que afectan a todo o mundo, incluídos os interlocutores. Non obstante, aínda que empregamos a forma **ti**, non nos referimos ao noso interlocutor. É unha forma moi característica da lingua oral que equivale a **un/unha** + terceira persoa do singular.

- Con este tráfico, **sabes** a que hora saes, pero non a que hora **chegas**.
- Con este tráfico, **un/unha sabe** a que hora **sae**, pero non a que hora **chega**.

Modelos de conjugación verbal

Conjugación verbal

Paradigma dos verbos regulares

ANDAR					
INDICATIVO					
Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
ando andas anda andamos andades andan	andaba andabas andaba andabamos andabades andaban	andei andaches andou andamos andastes andaron	andara andaras andara andaramos andarades andaran	andarei andarás andarás andaremos andaredes andarán	andaría andarías andarías andariamos andariades andarían
SUBXUNTIVO			IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
Presente	Imperfecto	Futuro			
ande andes ande andemos andedes anden	andase andasen andase andásemos andásedes andasen	andar andares andar andamos andardes andaren	anda ande andade anden	andar andares andar andamos andardes andaren	Infinitivo: andar Xerundio: andando Participio: andado

BEBER					
INDICATIVO					
Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
bebo bebes bebe bebemos bebedes beben	bebía bebías bebía bebíamos bebiades bebían	bebín bebiches bebeu bebemos bebestes beberon	bebera beberas bebera beberamos beberades beberan	beberei beberás beberá beberemos beberedes beberán	bebería beberías bebería beberíamos beberíades beberían
SUBXUNTIVO			IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
Presente	Imperfecto	Futuro			
beba bebas beba bebamos bebadés beban	bebese bebese bebese bebésemos bebésedes bebese	beber beberes beber bebermos beberdes beberen	bebe beba bebede beban	beber beberes beber bebermos beberdes beberen	Infinitivo: beber Xerundio: bebendo Participio: bebido

PARTIR

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
parto partes parte partimos partides parten	partía partías partía partíamos partíades partían	partín partiches partiu partimos partistes partiron	partira partiras partira partiramos partirades partiran	partirei partirás partirá partiremos partiredes partirán	partiría partirías partiría partiríamos partiriades partirían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONJUGADO	FORMAS NOMINAIS
parta partas parta partamos partades partan	partise partises partise partisemos partisedes partisen	partir partires partir partirmos partirdes partiren	parte parta partide partan	partir partires partir partirmos partirdes partiren	Infinitivo: partir Xerundio: partindo Participio: partido

Principais verbos irregulares

DICIR					
INDICATIVO					
Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
digo dis di dicimos dices din	dicía dicias dicía dicíamos diciades dicían	dixen dixeches dixo dixemos dixestes dixeron	dixera dixeras dixera dixeramos dixerades dixeran	direi dirás dirá diremos diredes dirán	diría dirías diría diríamos diriades dirían
SUBXUNTIVO			IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONJUGADO	FORMAS NOMINAIS
Presente	Imperfecto	Futuro			
diga digas diga digamos digades digan	dixese dixeses dixese dixésemos dixésedes dixesen	dixer dixeres dixer dixermos dixerdes dixeres	di diga dicide digan	dicir dicires dicir dicirmos dicirdes diciren	Infinitivo: dicir Xerundio: dicindo Participio: dito

ESTAR					
INDICATIVO					
Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
estou estás está estamos estades estamos	estaba estabas estaba estabamos estabades estaban	estiven estiveches estivo estivemos estivestes estiveron	estivera estiveras estivera estiveramos estiverades estiveran	estarei estarás estará estaremos estaredes estarán	estaría estarías estaría estaríamos estariades estarían
SUBXUNTIVO			IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONJUGADO	FORMAS NOMINAIS
Presente	Imperfecto	Futuro			
estea esteas estea esteamos esteades estean	estivese estiveses estivese estivésemos estivésedes estivesen	estiver estiveres estiver estivermos estiverdes estiveren	está estea estade estean	estar estares estar estarmos estardes estaren	Infinitivo: estar Xerundio: estando Participio: estado

FACER

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
fago fas fai facemos facedes fan	facía facías facía facíamos faciades facían	fixen fixeches fixo fixemos fixestes fixeron	fixera fixeras fixera fixeramos fixerades fixeran	farei farás fará faremos faredes farán	faría farías faría fariamos fariades farian

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
faga fagas faga fagamos fagades fagan	fixese fixeses fixese fixésemos fixésedes fixesen	fixer fixeres fixer fixermos fixerdes fixeres			
			fai faga facede fagan	facer faceres facer facermos facerdes faceren	Infinitivo: facer Xerundio: facendo Participio: feito

HABER

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
hei has ha, hai habemos habedes han	había habías había habíamos habiades habían	houben houbeches houbo houbemos houbestes houberon	houbera houberas houbera houberamos houberades houberan	haberei haberás haberá haberemos haberedes habarán	habería haberías habería haberíamos haberíades habrían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
haxa haxas haxa haxamos haxades haxan	houbese houbeses houbese houbésemos houbésedes houbesen	houber houberes houber houbermos houberdes houberen			
			-- -- -- --	haber haberdes haber haberemos haberdes haberen	Infinitivo: haber Xerundio: habendo Participio: habido

IR

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
vou vas vai imos ides van	ía ías ía íamos iades ían	fun fuches foi fomos fostes foron	fora foras fora foramos forades foran	irei irás irá iremos iredes irán	iría irías iría iriamos iriades irían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
vaia vaías vaia vaíamos vaiades vaian	fose foses fose fósemos fósedes fosen	for fores for formos fordes foren	vai vaia vamos ide vaian	ir ires ir irmos irdes iren	Infinitivo: ir Xerundio: indo Participio: ido

PODER

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
podo podes pode podemos podedes poden	podía podías podía podíamos podíades podían	puiden puideches puido puidemos puidestes puideron	puidera puideras puidera puideramos puiderades puideran	poderei poderás poderá podemos poderedes poderán	podería poderías podería podíamos poderiades poderían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
poida poidas poida poidamos poidades poidan	puidese puideses puidese puidésemos puidésedes puidesen	puider puideres puider puidermos puiderdes puideren	pode poida podede poidan	poder poderes poder podemos poderdes poderen	Infinitivo: poder Xerundio: podendo Participio: poido

POÑER/PÓR

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
poño/poño pos/pos pon/pon poñemos/pomos poñedes/pondes poñen/pon	poñía/puña poñías/puña poñía/puña poñíamos/puñamos poñiades/puñades poñían/puñan	puxen puxeches puxo puxemos puxestes puxeron	puxera puxeras puxera puxeramos puxerades puxeran	poñerei/porei poñerás/porás poñerá/porá poñeremos/poremos poñeredes/poredes poñerán/porán	poñería/poría poñerías/porías poñería/poría poñeríamos/poríamos poñeríades/poríades poñerían/porían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
poña poñas poña poñamos poñades poñan	puxese puxeses puxese puxésemos puxésedes puxesen	puxer puxeres puxer puxermos puxerdes puxeren	pon poña poñede/ponde poñan	poñer/pór poñeres/pores poñer/pór poñermos/pormos poñerdes/pordes poñeren/poren	Infinitivo: poñer/pór Xerundio: poñendo/ pondo Participio: posto

QUERER

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
quero queres quere queremos queredes queren	quería querías quería queríamos queríades querían	quixen quixeches quixo quixemos quixestes quixeron	quixera quixeras quixera quixeramos quixerades quixeran	quererei quererás quererá quereremos quereredes quererán	querería quererías querería quereríamos quereríades quererían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
queira queiras queira queiramos queirades queiran	quixese quixeses quixese quixésemos quixésedes quixesen	quixer quixeres quixer quixermos quixerdes quixeren	quere queira querede queiran	querer quereres querer querermos quererdes quereren	Infinitivo: querer Xerundio: querendo Participio: querido

SABER

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
sei sabes sabe sabemos sabedes saben	sabía sabías sabía sabíamos sabiades sabían	souben soubeches soubo soubemos soubestes souberon	soubera souberas soubera souberamos souberades souberan	saberei saberás saberá saberemos saberedes saberán	sabería saberías sabería saberíamos saberíades saberían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
saiba saibas saiba saibamos saibades saiban	soubese soubeses soubese soubésemos soubésedes soubesen	souber souberes souber soubemos souberdes souberen	sabe saiban sabede saiban	saber saberdes saber saberemos saberdes saberén	Infinitivo: saber Xerundio: sabendo Participio: sabido

SER

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
son es é somos sodes son	era eras era eramos erades eran	fun fuches foi fomos fostes foron	fora foras fora foramos forades foran	serei serás será seremos seredes serán	sería serías sería seríamos seríades serían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
sexa sexas sexa sexamos sexades sexan	fose foses fose fósemos fósedes fosen	for fores for formos fordes foren	sé sexa sede sexan	ser seres ser sermos serdes seren	Infinitivo: ser Xerundio: sendo Participio: sendo

TER

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
teño tes ten temos tendes/tedes teñen	tiña tiñas tiña tiñamos tiñades tiñan	tiven tiveches tivo tivemos tivistes tiveron	tivera tiveras tivera tiveramos tiverades tiveran	tereí terás terá teremos teredes terán	tería terías tería teríamos teriades terían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONJUGADO	FORMAS NOMINAIS
teña teñas teña teñamos teñades teñan	tivese tiveses tivese tivésemos tivésedes tivesen	tiver tiveres tiver tivermos tiverdes tiveren	ten teña tende teñan	ter teres ter termos teredes teren	Infinitivo: ter Xerundio: tendo Participio: tido

TRAER

INDICATIVO

Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
traio traes trae traemos traedes traen	traía traías traía traíamos traíades traían	trouxen trouxeches trouxo trouxemos trouxeistes trouxeron	trouxera trouxeras trouxera trouxeramos trouxerades trouxeran	traerei traerás traerá traeremos traeredes traerán	traería traerías traería traeríamos traeríades traerían

SUBXUNTIVO

Presente	Imperfecto	Futuro	IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONJUGADO	FORMAS NOMINAIS
traía traías traía traíamos traíades traían	trouxese trouxeses trouxese trouxésemos trouxésedes trouxesen	trouxe trouxe trouxe trouxemos trouxerdes trouxeren	trae traía traede traían	traer traeres traer traeremos traerdes traeren	Infinitivo: traer Xerundio: traendo Participio: traído

VIR					
INDICATIVO					
Presente	Copretérito	Pretérito	Antepretérito	Futuro	Pospretérito
veño vés vén vimos vindes/vides veñen	viña viñas viña viñamos viñades viñan	vin viñeches veu viñemos viñestes viñeron	viñera viñeras viñera viñeramos viñerades viñeran	virei virás virá viremos viredes virán	viría virías viría viríamos viríades virían
SUBXUNTIVO			IMPERATIVO AFIRMATIVO	INF. CONXUGADO	FORMAS NOMINAIS
Presente	Imperfecto	Futuro			
veña veñas veña veñamos veñades veñan	viñese viñeses viñese viñésemos viñésedes viñesen	viñer viñeres viñer viñermos viñerdes viñeren	ven veña vinde/vide veñan	vir vires vir virmos virdes viren	Infinitivo: vir Xerundio: vindo Participio: vido